

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻԶ. ՏԱՐԻ

29 ՄԱՐՏ 1908

ԹԻԻ 14

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Շերամատուններու մաքրութեան համար հրահանգներ.— Խնչ է «Բոմոտիթէն».— Գուլպայ հիւսելու մեքենայ.— Սէնայի կիւարէ.— Մեր վաճառականները պէ՞տք է որ օրէնքի տեղեակ ըլլան.— Գերմ. առեւտր. նամակներ.— Բամբակին զինը դարձեալ իջաւ.— Մանածի զինները Խոյլ են.— Բուրդի եւ բրդեղէնի վրայ գործ չկայ.— Մետաքս եւ մետաքսեղէն.— Քթան, ժիւթ, կանեփ.— Նմոյշներ ֆրանսերէն առեւտր. նամակներու.— Դատական Բրոնիկ.— Առեւտր. Բրոնիկ.

ՇԵՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Պ Ն Ե Ր

×

Օղաւէտ ու մաքուր պէտք է ըլլան այն տեղերը ուր շերամ կը պահուի: Հետեւաբար, շերամները հիւանդութիւններէ ըստ կարելոյն զերծ պահելու համար, ամէն պարագայի մէջ պէտք է շերամատունները մաքրել, նոյն իսկ եթէ նախորդ տարուան մէջ շերամները ո՛ր և է կերպով վնասուած չըլլան: Որդերը վարակող գլխաւոր հիւանդութիւնները, ինչպէս գարա տապան, քերչ (մզլոտութիւն), պայկընը, եթէ չկրնան բոլորովին ջնջել խոզակին բերքը, գոնէ վնաս կը պատճառեն շերամներուն:

Շերամաբուծութեան առաջիկայ շրջանին մէջ, շերամները այս հիւանդութիւններէն զերծ պահելու համար կը յանձնարարենք գործադրել հետեւեալ երկու միջոցներէն մին, որը որ աւելի ստատշաճ թուի շերամաբուծին: Երկուքն ալ քիչ մը դրամով կարելի է կատարել:

Ա. ԵՂԱՆԱԿ.— Շերամ բռնելիք տեղը ո՛ւր որ ալ ըլլայ, տուն, սենեակ եւն. պէտք է 15 օր առաջ պարպել մէջի կարասիները, չորս կողմը լաւ մը լուալ և աւելի Յե-

տոյ տակաւի մը մէջ 20 օրս ջուր լեցնել և հոն 1 օրս կեօզ քաւը լուծել: Այս լուծաջուրով պէտք է լաւ մը լուալ սենեակը, նոր գնուած և կամ անցեալ տարուընէ մնացած դարակները, գործիքները և այս ընելէն ետքը, սենեակին մեծութեան համեմատ, 4—5 հոգէ ամաններու մէկ մէկ ափ (65 տրամ) ծծումբ (ֆլուիւրք) պէտք է ծխել և անմիջապէս դուռը գոցելով դուրս ելնել և 5 6 ժամ ետքը միայն դուռը բանալ: Այս գործողութիւնը պէտք է ընել երեք անգամ, օր մը միջոց տալով: Բայց միմիայն ծծումբ պէտք չէ ծխել, այլ պէտք է անոր վրայ քիչ մը ալքոլ սրսկել և կամ վրան քանի մը չըրա դնել: Այլ աւելի ապահով ըլլալու համար, կարելի է այս երբորդ ծխումէն երկու օր ետքը հետեւեալ գործողութիւնը ընել. — Հինգ օրս մարած կիր խառնելու է 25 օրս ջուրի մէջ և դոյլով մը այդ լուծաջուրէն առնելով ծեփելու է ամբողջ սենեակը, նոյն իսկ անոր առաստաղը, եթէ կարելի է: 25 օրս կրաջուր բաւական է ծեփելու 100 խորանարդ մէդր տարածութեամբ սենեակ մը կամ որ նոյնն է, մէկ տուփ հունտ բռնելու չափ մեծ տեղ մը: Շերամատունը այս կերպով մաքրուելէ և ծխուելէ ետքը, կարելի է հոն առանց վախնալու շերամ բռնել, և եթէ երբեք շերամաբուծութեան շրջանին մէջ որդը մզլոտութեան հիւանդութեան բռնուի, որդերու ամէն անգամ քունի մտնելու միջոցը անցնելէն ետքը, տուփ մը հունտի համար պէտք է ափ մը ծծումբ ծխել, Մծումբին ծուխը բնաւ չի նեղեր որդը, և կ'արգիլէ քեջ հիւանդութեան տարածուիլը: Մէկ տուփ հունտ բռնելու համար բաւական տեղ՝ 100 խորանարդ մէդր տարածութեամբ սենեակ մը 25 զրշ.ի ծախքով կը մաքրուի և կը ծխուի: Ուստի, ամէն շերամարոյժ օր առաջ պէտք է տրամադրելի ունենայ 6 օրս ծծումբ, 2 օրս կեօզ քաւը, 5 օրս կիր՝ մէկ տուփի համար: Հով եղած միջոցին պէտք չէ ծխելու գործողութիւնն ընել, որովհետեւ հովը կը տանի ծուխը և աշխատութիւնն ապարդիւն կ'ըլլայ:

Բ. ԵՂԱՆԱԿ. — Շերամատունները մաքրելու համար շատ ազդեցիկ միանգամայն աժան միջոց մէ հետեւեալը. — Չափաւոր քանակով ֆիրէն գալմաղին ջուրին մէջ լուծելու և վրան զան եաղը աւելցնելու է: Ասոր ծուխը կը մաքրէ: Բայց

այս ծուխը թունաւոր ըլլալուն, գործողութիւնը առաւօտուն պէտք է կատարել, և առաւօտունէ մինչեւ իրիկուն այդ սենեակին մէջ ո՛չ մարդ ոչ ալ կենդանի մը մտնելու չէ: Պղինձ և մետաղ գործիքներն ալ կը վնասուին այդ ծուխէն, ուստի ասոնք ալ դուրս հանելու է սենեակէն, իսկ ուրիշ նիւթէ գործիքներ կրնան հոն մնալ: Շերամներուն արթննալէն առաջ կարելի է միշտ այս գործողութիւնը ընել, բացի հով եղած օրերէ, որովհետեւ հովը կ'առնէ կը տանի ծուխը:

Շերամատունները այս եղանակով մաքրելու համար պէտք է սենեակին մէջ գտնուած ծակերը խցել, պատուհաններն ու դուռները գոցել և յետոյ եթէ սենեակը փոքր է՝ մէկ, եթէ մեծ է՝ մէկէ աւելի հողէ կամ փայտէ ամաններ իրարմէ հեռու գետինը շարել: Ասոնց մէջ մէկ մէկ ամի ֆրեհ գայմաղը լեցնելու և քիչ մ'ալ ջուր դնելով, զայն փայտով մը խառնելու է: Յետոյ վրան մատնոցի մը չափով զան եաղը լեցնելու և կրկին խառնելու է: Այս գործողութիւնը շատ շուտ կատարելու է: Պէտք է սիսիլ դուռնէն ամէնէն հեռու գտնուող ամանէն, և գործն աւարտելէ յետոյ անմիջապէս դուրս ելնել և դուռը ամրապէս փակել: Այդ գործողութենէն 5—6 ժամ ետքը կարելի է ներս մտնել, որովհետեւ ծուխը բոլորովին ցրուած է: Ասկէ ետքը, նորէն ամաններու մէջ քիչ մը ջուր և զան եաղը լեցնելով, անգամ մ'ալ խառնելու է, ուրկէ ետքը այլեւս սենեակին մէջ բնաւ միկրօք չի մնար, կը մաքրուի բոլորովին և իրիկուան դէմ սենեկին օդը փոխելով կարելի է ներս մտնել:

Քիւրեհ գայմաղն և զան եաղըն դեղագործները և նպաստաւորներէ ոմանք կը ծախեն: Առաջինին օխան 5 և երկրորդին մէկ փոքր շիշը 2 զրշ. է: Այս գործողութիւնը հետեւեալ եղանակով ալ կարելի է ընել. — Շերամատան մէջ դոյլ մը կամ թիթեղ մը ջրով խառն զան եաղը դնելու է, և հոնկէ դուրս ելնելու ատեն ֆրեհ գայմաղը պարունակող ծրարներ նետելու է ամանին մէջ (ֆրեհ գայմաղըն կտաւի մէջ պէտք է ծրարել): Զան եաղըն տակաւ կ'ազդէ անոը, և ծուխ մը կ'ելնէ անկէ:

Երկու երեք տուփ հունտ բռնելու բաւական սենեակի մը համար մօտաւոր հաշուով մէկ քիւրեհ գայմաղը կը բաւէ: Զան եաղըն կիզիչ նիւթ մը ըլլալուն համար, գործողութեան պահուն պէտք է զգուշանալ ձեռքերու և հաստի դպցնելէ:

Ի՞նչ է «Քոմսոսիթէ»ն

×

Շատ մը բառեր կան, որոնց իմաստը հասարակ լեզուով մեր իմացածէն տարբեր կերպով կ'ըմբռնէ տնտեսագիտութիւնը։ Այս բառերէն մէկն է հարստութիւնը։ Հարուստ ըսելով մենք կը հասկնանք սովորաբար մարդ մը, որ շատ դրամ կամ շատ կալուած ունի։ Մասամբ ճիշտ է այս, որովհետեւ դրամը՝ այսինքն ոսկին ու արծաթը և կալուածը՝ այսինքն հողը իրապէս հարստութիւններ են։ Բայց մեծապէս պիտի սխալինք եթէ հարստութիւն ըսելով ոսկին ու արծաթը կամ հողը միայն հասկնանք։ Դժուար է հարստութիւն բառին ճշգրիտ սահման մը տալ։ Այս մասին երկար ատեն տարակարծիք եղած են տնտեսագէտք, որոնք հարստութիւնը սահմանելու համար իրենց ունեցած տարբեր ըմբռնումին համեմատ՝ հետեւեալ չորս դասակարգերուն բաժնուած են. —

Ա. — Տնտեսագէտներ կան, որոնք Գոլպէրի հետեւելով, դրամը միայն հարստութիւն ճանչցած են։ Ասոնք առեւտրական կեիւր՝ այսինքն շատ արտածելու և քիչ ներածելու դրութիւնը հնարած են, որպէսզի այդ միջոցով արգիլեն երկրէն դրամ դուրս ելնելը և կարող ըլլան դուրսէն դրամ ներածել։ Սխալ էր այս համոզումը։ Ոսկին ու արծաթը միայն հարստութիւն չեն։ Ասոնք հարստութիւն կը դառնան ինչ ինչ պայմաններու մէջ և կրնան օգտակար ըլլալ չափաւոր քանակով միայն։ Սպանիա 16րդ դարու մէջ տարապայման շահագործեց Ամերիկայի ոսկւոյ և արծաթի անսպառ հանքերը։ Այդ թանկագին մետաղներով լեցաւ Սպանիա, Սալայն այնքան աւելի կ'աճէին հոն ոսկին ու արծաթը, որովհետեւ տնտեսական ճշմարտութիւն մ'է որ ամէն բան կը սուղնայ, ամէն բանի յարգն ու արժէքը կը բարձրանայ հոն ուր դրամը պէտք եղածէն աւելի առատութեամբ կը գտնուի։

Բ. — Տնտեսագէտներ կան (Մալթուս, Սիմոնտի, Տիւթընս, Պոտոլիեաւ) որոնք հետեւելով Ֆիզիօքրադներու(*)

(*) Ի՞նչ է Ֆիզիօքրադը՝ ուրիշ անգամ։

սկզբունքին, հարստութեան առարկան նիւթը՝ այսինքն հողը միայն կը դառանին : Մարդոց աշխատութեամբ արտադրուած ծառայութիւններն ու արդիւնքները, ինչպէս նաեւ անհիւթական ամէն ինչ՝ գիտութիւն, արուեստ հարստութիւն չեն ճանչնար : Այս ըմբռնումն ալ ճիշտ չէ, որովհետեւ նիւթը, օրինակի համար հողը՝ ինքնին հարստութիւն մը չէ : Մարդոց աշխատութեամբ, գիտութեան ու արուեստի շնորհիւ, Ամերիկա հարստութեան անսպառ աղբիւր մը եղած է հիմա, մինչդեռ անոր հին բնակիչները՝ Հնդկիկները նոյն հողին վրայ, ոսկիի հանքերուն և արգասաբեր դաշտերուն մէջ աղքատ ու թշուառ ապրած են դարերով :

Գ. — Տնտեսագէտներ կան (Սէ Սթօք, Ռօսի Տիւնուսէ, Պասթիա, Քառէ), որոնք հետեւելով Ատամ Սմիթի, կը յատարարեն որ ո՛չ միայն նիւթական, այլ անհիւթական իրերն ալ հարստութիւն կը համարուին, կը բաւէ որ անոնք դրամագլուխով և աշխատութեամբ մը արտադրուին :

Դ. — Տնտեսագէտներ կան (Ռիքարտօ Մաք Քիւլլօշ, Վալրաս, Քլէման) որոնք կը հերքեն հարստութեան մասին բոլոր վերի տնտեսագէտներուն տուած սահմանը և կ'ըսեն որ ո՛չ նիւթը, ո՛չ վերացական իրերը, ո՛չ բնական և ոչ ալ անհիւթական ոյժերն ու յատկութիւնները հարստութիւն չեն, ցորչափ անոնք փոխանցելի և մարդու սեփականելի չըլլան : Ասոնք կը բացատրեն որ գիտութիւնն ու արուեստը հարստութիւն կ'արտադրեն, բայց հարստութիւն չեն, որովհետեւ փոխանցելի չեն : Արեւուն տաքութիւնը՝ հարստութիւն կ'արտադրէ, բայց հարստութիւն չէ, որովհետեւ մարդու չի սեփականիր : Այսպէս, երկար ատեն, տնտեսագէտներ ներհակ ըմբռնումներ ունեցան հարստութիւն սահմանելու մասին, զորս վերլուծելով, արդի տնտեսագէտներու մեծագոյն մասը հարստութիւնը սապէս կը սահմանէ. — նիւթական ու անհիւթական ա՛յն իրերը որոնք 1. փոխանցելի են, 2. օգտակարութիւն մը ունին, 3. չափաւոր քանակով են, հարստութիւն կը կոչուին :

1. Փոխանցելիութիւն. — Առողջ պաշտօնէի մը ծառայութիւնը օգտակար է և արժէք ունի : Դրամով կը վարձենք անոր ծառայութիւնը : Սակայն այդ պաշտօնէին առ զ-

ջութիւնը իրեն համար հարստութիւն մը չէ, որովհետեւ անիկա փոխանցելի չէ, դրամով չի կրնար ծախել կամ ուրիշ բանով մը փոխանակել:

2. Օգտակարութիւն. — Մեքենաները ո՛ր և է օգուտ չունին մեզի, ո՛չ կը կշտացնեն, ոչ ալ տաք կը պահեն զմեզ, կամ առերեւոյթ կերպով այդպէս կը գտնենք, որովհետեւ անոնց օգտակարութիւնը անուղղակի է: Բայց հացն ու զգեստը, որով կը կշտանանք և ցուրտէն կը պատսպարուինք և անոնցմէ ուղղակի օգուտ մը կը տեսնենք, կը պատրաստուին մեքենաներով: Հացին ու զգեստին օգտակարութիւնը ուղղակի է, մինչ մեքենաներունը անուղղակի:

3. Չափաւոր քանակ. — Օգը մեր գոյութեան էական տարրն է: Անոր օգտակարութիւնը սահմանել աւելորդ է: Բայց օգը հարստութիւն չէ, որովհետեւ բնութիւնը մեզի պէտք եղած չափով ու մեր տրամադրութեան ներքեւ դրած է միշտ և ամէն տեղ: Մինչդեռ աղամանդը որ օգին հետ բաղդատելով անպէտ, անօգուտ նիւթ մ'է, անհամեմատ բարձր արժէք ու դին ունի, որովհետեւ հազուադիւտ է:

Հարստութիւն մը, այսինքն փոխանցելի, օգտակար և չափաւոր քանակով ո՛ր և է նիւթ, եթէ տրամադրելի ըլլայ մեզի ու կարող ըլլանք վայելել զայն, փոփոխել կը կոչուի: Բուրդը հարստութիւն մ'է, որովհետեւ անիկա փոխանցելի, օգտակար և չափաւոր քանակով նիւթ մ'է, բայց լերան մէջ կորսուող ոչխարի մը վրայի բուրդը փոփոխել չէ, որովհետեւ անիկա մեզի տրամադրելի չէ: Երկաթի հանք մը հարստութիւն է, բայց անիկա փոփոխել չէ, ցորչափ անոր հանածոն հրապտակի վրայ ծախու չելնէ:

Տնտեսագիտական լեզուով, իրապէս օգտակար և փափաքելի իրեր, որոնք կը գնուին ու կը ծախուին, փոփոխել կը կոչուին:

Մեր Պատասխանները

Յ. ԷՖ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ [Պալսաս]. — Մեր յանձնարարութեամբ, Տեառք Թէրզեան եղբ. ձեզ պիտի գրեն տեղական բերքերու արտածութեան մասին:

ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒՄՍ

ԳՈՒԼՊԱՅ ՀԻՒՍԵԼՈՒ ՍԵՔԵՆԱՅ

ԱԺԱՆ ԳՆՈՎ ԳՈՒԼՊԱՅ ԵՒ ՖԱՆԷԼԱ ԱՐՏԱԴՐԵԼՈՒ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

×

Հիւսեղու արհեստին մէջ հիմնականապէս երկու եղանակներ կան,—մին կերպատինը, միւսը գուլպայինը։ Առաջինը հիւսուածքը բազմաթիւ թելերու կազմութիւն մ'է, որոնք (կերպատին) երկայնութեան և լայնքին զուգահեռական ուղղութեամբ իրարու տակէն ու վրայէն անցնելով «կը գրկեն» զիրար։ Երկրորդին հիւսուածքը բոլորովին տարբեր է. մէկ թել միայն կայ որ օղակներ կազմելով իրարու կը կցէ, ու այս եղանակով առաջ կուգայ խումառ մը, որ առածգականութիւն ունի, մինչդեռ կերպատը զուրկ է այդ յատկութենէն։

Ամէն ոք, մասնաւորաբար կիները գիտեն թէ գուլպան—այսինքն «օղակաձեւ» հիւսուածքը պարզապէս երկու բարակ երկաթէ թելերու միջոցաւ—որոնց միոյն ծայրը կոր է—տեղի կ'ունենայ։ Այս նախնական միջոցը սակայն գանգադորէն կ'արտադրէ։ Ուստի մեքենայի մը պէտքը զգալի ըլլալով, գէպի 1589ին՝ Անգլիայ մէջ հնարեց այդ մեքենան առաջին անգամ Մ. Ուիլիամ Լի։ Շատ հաւանական է որ իրմէ առաջ ուրիշներ այդ մասին փորձեր կատարած ըլլան, որովհետեւ Ուիլեամի հնարած մեքենան յաջող ելք մը ունեցած է առաջին առթիւ իսկ, որ քիչ մը զարմանալի կերևայ այս տեսակ կարեւոր գիւտի մը համար։ Այս մասին զանազան գիտուններ—ինչպէս Բօնսըլէ, Ալքան, Քրանց Ռէ ևն.—վերապահութեամբ կը խօսին։ Արդէն մեքենական հնարագիտութեան մեծ մասին պատմական սկզբնաւորութիւնը բացորոշ կերպով պարզուած չէ։ Այսու հանդերձ, Ուիլեամ Լիի արժանիքը կարելի չէ ուրանալ։ Անոր հնարած մեքենան, տասնըօթերորդ դարուն վերջերը անցաւ նախ Ֆրանսա, անկէ ալ Գերմանիա ու վերջը Իտալիա և Աւստրիա։ Այդ մեքենան յետոյ Սաքսօնիոյ մէջ մասնակի

փոփոխութիւններ կրեց: Ուրեմամբ Լիւի հնարած մեքենային վրայ գործաւորը թէ՛ ոտքերովը թէ՛ ձեռքերովը կ'աշխատէր, որ գոհացուցիչ արագութիւն մը չէր տար: Դէպի 18րդ դարուն մէջերն է որ Անգլիոյ մէջ հետամուտ եղան բոլորովին ինքնաշարժ վիճակի վերածել գուլպայի մեքենան և այս նպատակը ձեռք բերաւ մեծ մասամբ Սամուէլ Ուիլ 1769ին իր ստացած մենաշնորհովը: Այդ թուականէն՝ «օղակածե» հիւսուածքը իրօք մեքենական կերպարանք մը առաւ: Խումաւօք կը հիւսուէր սր և է լայնքով՝ որմէ յետոյ աւնոր մէջէն կը կտրէին պէտք եղած մեծութեամբ կտորներ գուլպա ևն. ու կը կտրէին, ինչպէս որ կ'ընեն կերպասի մը համար: Այսպէս շարունակուեցաւ մինչեւ 18րդ դարուն վերջերը, երբ Փրանսացի մը, Տըքրուա՝ մեքենական զգալի բարեփոխութիւն մը մտցուց: Արդարեւ մինչեւ այն ատեն բոլոր գուլպայի գործիքները ուղիղ գծի վրայ երթ ու դարձի ձեւով կը հիւսէին և արտադրութիւնը կերպասի մը պէս լայն խումաւօ մը կ'ըլլար, մինչդեռ Տըքրուա մենաշնորհ մը առաւ 1798ին իր հնարած «կլոր» ձեւով մեքենային համար, որուն միջոցաւ հիւսուածքին արտադրութիւնը խողովակի ձեւով տեղի կ'ունենար:

Հոս պէտք է որ փոքր ինչ արհեստական ու մեքենական մանրամասնութեանց մէջ մտնենք: — Օղակածե հիւսող գործիքին մէջ ամէնէն կարեւոր կտորը ասեղն է, որուն երկայնութիւնը 4էն մինչեւ 8 սանդիւմ կ'ըլլայ ըստ մեծութեան: Այս ասեղը տափակ է և իր երկու ծայրերը տարբեր վերջաւորութիւն մը ունին: Արդարեւ՝ մէկ ծայրը 5էն 8 միլիմէթր երկայնութեամբ ծռած է ուղղահայեաց գիւրքով և այս «ցցուածքին» միջոցաւ է որ կը շարժի հորիզոնական ուղղութեամբ, գործիքին տեսակին համեմատ: Ասեղը ճիշտ իր հաստութիւնը ունեցող ճեղքի մը մէջ կը շարժի երկայնութեանը: Ասեղին ծայրը գտնուող ցցուածքը — զոր բացատրեցինք — մտած է իր հաստութիւնը ունեցող ճեղքի մը մէջ որ երկայն է և հաշուուած խոտոր ուղղութիւն մը ունի, այնպէս որ երբ այդ ճեղքը շարժի, ասեղին ցցուածքն ալ ստիպեալ «ճեղք»ին խոտորումներուն հնազանդելով կը շարժի, — ինչպէս որ շոգեկառքը երկաթուղին վրայ կ'ընթանայ հետեւելով անոր ցոյց տուած ճամբուն: Ուրեմն ասե-

դին պէտք եղած չափով ելեւէջը կ'ապահովի այս եղանակաւ: Կը մնայ հիմայ գիտնալ թէ հիւսուած օդակները ինչպէս կը կազմուին: Ահաւասիկ. — Ասեղին միւս ծայրը, որ սուր է, հետեւեալ կերպով կը վերջանայ. երկայն ձեւով օդակ մը կը կազմէ — 6էն 12 միլիմէր — և սրովհետեւ առեղը պողպատէ շինուած է, այդ օդակը առաձգականութիւն ունի, (եայլա միջ կ'ըլլայ), որով երբ վրան ճնշուի, օդակը կը գոցուի, իսկ հակառակ պարագային՝ ասեղին օդակը միշտ բաց կը մնայ, այնպէս որ թելը (բամբակ, թիրէ, բուրդ ևն.) այդ օդակին մէջ կրնայ մտնել: Պէտք է ըսել որ ասեղին վրայ շատ պզտիկ փոս մը բացուած է, որուն մէջ կ'երթայ մըտնել ասեղին սուր ծայրը, երբ ասեղին օդակին վրայ ճնշում բանեցնելով գոցուի: Այս կերպով ասեղին սուր ծայրը չի կառչի (իլիւսիւ չըլլար) հիւսող թելով կազմուած օդակին: Ասեղները քով քովի իրենց յատուկ ձեղքերուն մէջ շարուած են: Ասեղներուն քանակութիւնը գործիքին մեծութենէն կախում ունի (80էն մինչ 3000 կրնան ըլլալ): Բազմաթիւ ասեղներով գործիքը անպատճառ կ'ընկնէ մինչդեռ ուղիղ գծի վրայ շարժող գործիքին ասեղներուն քանակութիւնը սահմանափակ է: Ըսինք թէ ասեղին մէկ ծայրը ցցուածք մը ունի, որ երկայն ձեղքի մը մէջ մտած է և անոր խոտորումներուն հնազանդելով է որ կ'ստանայ իր շարժումը: Արդ, այդ ձեղքը մասնաւոր կտոր մը կը կազմէ և ասեղներուն առջեւը շրջելով կը շարժէ զանոնք հետեւեալ կերպով. — Ասեղը նախ դէպի առաջ կուգայ, թելը (բամբակ, բուրդ ևն.), որ անշարժ ճախարակէ մը կը քակուի, այդ «ձեղք—կտոր»ին ծակէն անցած ըլլալով, ասեղին օդակին առջեւ կը ներկայանայ և կը մտնէ անոր մէջ: Ասեղը այն տեսն դէպի ետ կ'երթայ, բայց միեւնոյն ժամանակ տարբեր շարժուն կտոր մը ասեղին օդակին վրայ ճնշելով զայն կը գոցէ և այսպէս թելը՝ ասեղին վրայ նախապէս թելով կազմուած օդակին մէջէն անցնելով, նոր օդակ մը կը կազմէ, (ձեռքով հիւսուածքին յար և նման կերպով): Յետոյ թելը կը ներկայանայ երկրորդ ասեղին առջեւ, ուր միեւնոյն շարժումնքը տեղի ունենալով հոգ ալ նոր օդակ մը կը կազմուի: Ըսել կ'ըլլայ որ մինչդեռ ձեռքով

հիւսուածին մէջ շիւին վրայ է որ քով քովի կարգաւ կը շարուին յաջորդաբար կազմուած թելէ օղակները, գուլպայ հիւսող գործիքին մէջ ընդհակառակն իւրաքանչիւր ասեղին վրայ է որ կը կազմուին թելէ օղակները և իրարու հետ յաւաքեալութեան մէջ են (այսինքն իրարու կցուած)։ Գործիքը միշտ շարժելու վրայ ըլլալով՝ վերը բացատրուած ասեղի շարժմունքները գրէթէ ակնթարթի մէջ տեղի կ'ունենան։ Վերոյիշեալ ձեւով ասեղները կը գործածուին մինչեւ ցարդ, բայց այնչափ մեծ առաւելութիւն մը չունին որչափ նորա գիւտ ասեղները, որոնք հետզհետէ ընդհանրացան։ Արդարեւ 1858ին անգլիացի մը, Մր. Թունսէնտ, մանսալը ասեղը հնարեց և այս կերպով գուլպայ հիւսող մեքենան զգալի առաւելութիւն մը ունեցաւ թէ՛ պարզութեան և թէ՛ արագ արտադրութեան տեսակէտով։ Այդ ասեղին մէկ ծայրը միշտ ցցուածք մը ունի և կը շարժի ատոր միջոցաւ վերը բացատրուած կերպով, միայն թէ ասեղին միւս ծայրը շատ տարբեր է, այսինքն սուր և կոր է (կէս օղակի ձեւով) ու շարժուն մանսալ մը կայ որ ի հարկին կ'երթայ ասեղին սուր ծայրին կրթնելով գոց օղակ մը կը կազմէ։ Երբ ասեղը դէպի առաջ գայ՝ (և կամ դէպի վեր ելնէ, ըստ գործիքի տեսակին), այն ատեն ասեղին մանսալը՝ ասեղին վրայ կազմուած թելով օղակէն դուրս կ'ելնէ — կ'ազատի —, և երբ ասեղը նոր թելը առնելով դէպի հտ երթայ, իր վրայ նախապէս կազմուած թելով օղակին մէջէն դուրս ելած միջոցին՝ ասեղին մանսալը — չփման հետեւանօք — կը գոցէ ասեղին սուր ծայրը (որպէս զի իլիւմիօ չըլլայ) և այս կերպով կը կազմուի թելով նոր օղակը։

Կլոր ձեւով գուլպայի մեքենաները, արագ արտադրութեան տեսակէտով առաւելութիւն ունին, սակայն իրենց հիւսուածը մէկ չափի վրայ ըլլալով՝ իւրաքանչիւր մեծութեան համար զատ զատ մեքենաներու պէտք կայ։ մինչդեռ ուղիղ գծով շարժող մեքենաներուն վրայ քանի մը մեծութեամբ գուլպայ կրնայ հիւսուիլ, բայց նուազ արագութեամբ։ Գուլպայ հիւսող սովորական պարզ գործիքները, որոնք մինչեւ 5 սոկի Պոլիս յանձնելի ձեռք կրնան ձգուիլ (գերմանական ապրանք) — գուլպային ծայրը և կրուկը (кофка) բաց կը թողուն, յետոյ ձեռքի աշխատութեամբ է որ

կը գոցուին— ըլլայ հիւսելով, ըլլայ կարելով: Տասը տարի առաջ սակայն Ֆրանսայի և Զուլիցերիոյ մէջ հնարուեցան բոլորովին ինքնաշարժ գուլպայի մեքենաները, որոնք գուլպան տաքողովին կը կազմեն և օրը կը հիւսեն 12էն 13 տուգինա, բայց այդ մեքենաները մինչեւ Պոլիս 70 ոսկիի ապրանք կ'ըլլան:

Ֆանէլա հիւսող մեքենաները միեւնոյն սկզբունքին վրայ կը շինուին, սակայն աւելի մեծ և սովորաբար կ'որոշուին: Ըլլա՛յ Ֆանէլա, ըլլայ գուլպայ, աժան գնով արտադրելու համար լաւագոյն եղանակը հետեւեալն է. — Գնել մեծ տրամագծով—2¹/₂ մէդր— կ'որոշ մեքենայ մը, որուն արտադրած կերպասին վրայէն սթամբաներով —պսինքն ֆանելայի և գուլպայի չափերով— կտրել և յետոյ կարել մասնաւոր կտմ' պարզ կարի մեքենայով: Անշուշտ այս կերպով պնդով տակուն չըլլար, — որովհետեւ կարին տեղէն քակուելու ենթակայ է, բայց աժան ձեռք կը բերուի:

Գուլպայ հիւսելու արհեստը շահաբեր է, քանի որ գուլպան մեծ ոպառուժ ունի: Այդ մեքենաներուն գործածութիւնը դժուարին չէ, վարժութիւն պէտք է միայն շատ արտադրելու համար: Պոլսոյ մէջ գտնուող գուլպայի մանր մի քանի գործարաններուն մէջ գործաւորուհիներէն ոմանք մինչեւ 80—90 զոյգ կը հիւսեն օրը, ոմանք ալ 10 զոյգ հազիւ: Զեռքի վարժութիւն մ'է ասիկա:

ՊՕՂՈՍ ՀԱՄԱՄԱՅԵՍՆ

ՄԵԲԵՏԱԳԷՏ—ՈՍԱՅՆԱՅԵՆԿ

Յ. Գ. — Բիւր ակնի աշխատակցութիւնս պատճառ մը չէ որ այդ թերթին խմբագրութիւնը որ և է առնչութիւն ունենայ իմ անձնական արհեստի վերաբերեալ գործերուս հետ, որոնց պատասխանատուն լոկ ես եմ:

ՆՈՅՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ.

ՍԵՆԱՅԻ ԿԻՊՐԷ

Հէր տիւրիւն նէպաթատի քէօքիւնիւ, տալլնը, եարաղընը ալուպ տա իւմը քիմիանըն կէօթէրտիյի սւսուլլաւա կէօրէ թահլիլ իտէրոէք, եանի պունլարըն վիճուտէրին-

տէ նէ՛ կիպի էճգալար պուլընտըղը տրաշտըրըրսաք, ամէ-
լիաթըն նէթիճէսինտէօն տէօրթ մատտէ էլտէ իտէրիդ
Պու մատտէլէրի — ազօթ, ֆօսֆօր, քիրէճ, բօթափօմ,
սօտիօմ, մակնէզիօմ, ալիւմինիօմ, սիլիսիօմ, տէմիր, քիւ-
քիւրտ, դարպօն, միւլվէլիտ իւլ մա, միւլվէլիտ իւլ հա-
մուզէ, վէ գարպօնիք՝ սուլար վասըթասըրլա վէ հախօտ հա-
վատան թէնէֆֆիւս սուրէթիլիլէ պօլ պօլ տլապիլտիկի կի-
պի, ֆօսֆօր, բօթաս, քիրէճ վէ ազօթտան մատասընը հէր
թօբրաքտա պուլապիլէճէյի իչուէն հիչ պիր էէրտէ սըգըլ-
մազ, ֆազաթ սաըլ տալլէրին, հաբրադլարըն, մէյվէլէրին
մէյտանա կէլմէսինէ, պէօնիւիւպ գուվվէթ քէսպ իթմէսինէ
հարտըմ իտէն ազօթ, ֆօսֆօր, քիրէճ վէ բօթասը հէր
թօբրաքտա լազըմ օլտըղը գատար պուլամազ, պազը գուվ-
վէթլի թօբրաքլարտա իպթիտալարը պուլսա պիլէ գրատթա
տէվամ օլընտըգճա պուլրալարտա տա կիւնտէն կիւնէ ազա-
լըր: Նիհայէթ նէպաթաթ միւլէթամ օլտըղը մատտէլէրի պու-
լամատըղընտան, գայիֆ, չըլըզ քալըր: Տիմէք քի թօրա-
ղըն գուվվէթի տայիմա պազը գալամաեօր, իչէրիսինտէ ազ
չօք պուլընտան գուվվէթլի մատտէլէր նէպաթաթ թարա-
ֆընտան ալընտըքճա ազալըեօր, թիւքէնիյօր, կիւզէլ մահ-
սուլ վիրմէյօր:

Իշթէ պու կիպի գայիֆ թօփրազլարըն էվվէլքի գուվ-
վէթլէրինի հէրինէ կէթիրմէք իչուէն թիւքէնէն գուվվէթլի
մատտէլէրին հէրինի տօլտըրմաք հանի արազիլի կիւպրէլէ-
մէք լազըմ տըր: Ֆազաթ հէր թօբրաքտա ազօթ, ֆօսֆօր,
բօթաս վէ քիրէճ միւսալի պիր նիսպէթտէ պուլընտաղը
կիպի հէր նէպաթ թարաֆնտան տա այնի մըգտարտա սարֆ
օլընմազ, մէսէլա, պազը պէօյիւք հաբրադլը նէպաթաթ
ազօթը, տիկէրի ֆօսֆօրը, օ պիրի բօթասը տահա չօք
ալըր: Շու հալտէ թօբրաքտա էքսիլէն մատտէլէրի անլա-
մազ, անա կէօրէ նօգսանընը տօլտըրմազ լազըմ կէլիր:
Վէ էքէճէյիմիդ նէպաթըն թապիլէթինի պիլմէմիզ իլթիլա
իտէր: Թօբրաղըն էքսիլինի թէմամըրլա անլամազ իչուէն,
իլմը քիմիահա վէ միւլթէֆէնինն գէվաթա միւլադամաթ լա-
զըմ տըր: Ֆէգաթ պու խուսուս խալլըճա միւլչըիւլ վէ մա-
րաֆլը օլտըղընտան շիմտիլիք նէպաթաթ վասըթասըրլա
թօբրապըմըղըն էքսիլինի անլամազա չալլըչալըմ: Էվվէլա թար-

ապագայ պոռնիկներն սէպղէ վէ եա աղաճլարըն հալլէրինէ պապա-
րըզ Պունար կայէթ գուզվէթլի, եարբաղլարը գօհու եէշլի,
քիւրկիւնլէրի(ծիւրը) ուզուն խէ պու թարլատա ագօթ չօք
աղը, ֆազաթ պէօլէ աղղըն աղաճ վէ սէպղէլէրէ մէյվէ
լու հոս պաղլաթմադ իչուն ֆօսֆօր իլէ բօթասա վէ տալլարընա
գուզվէթ վէ մէթանէթ վիրմէք իչուն քիրէճէ միւհթաճ օլ-
աղղընը անլարըզ: Եարբաղլարը սօլաք, տալլարը զայիֆ,
մէյլէսի աղ օլան նէպաթաթըն թարլատը ագօթ, ֆօսֆօր
լէ բօթաստան՝ միւրէքքէպ միւքէմմէլ պիր կիւպրէէ միւհ-
թաճ տըր: Պունտան պաշգա էքէճէլիմիդ, տիքէճէլիմիդ նէ-
պաթաթըն տա միւհթաճ օլտըգլարը մատտէլէրի պիրմէք վէ
անա կէօրէ թօբրաղա կիւպրէ վիրմէք լազըմ կէլիր: Մէ-
էպ մըրըր պուղտայը տահա զիյատէ ֆօսֆօրա, գարա
պուղտայը վէ թիւթլուն բօթասա, լահանա, սպանագ աղօ-
թա միւհթաճ տըր: Պիր տէ թօբրաղընըն թապիյէթինի նա-
պըր տըգաթա չարմալը տըր: Բիլլի, գըզըլ թօբրաղլար
բօթասաճ զէնկին օլտըզը կիպի, քիրէճլի թօբրաղլարտա
աղընա քիրէճ գօյմաղա լիւզիւմ գալմազ: Էլ հասըլ աղաճ
վէ սէպղէլէրիմիդըն պուլընտըզը հալ իլէ ճինսլէրինի վէ
թօբրաղըն թապիյէթինի էեիճէ նազարը տըգաթա ալտըգ-
տան սօնրա միւհթաճ օլտըզը անլամագ, տահա սօղըրըսը պու
նաթալըրը ֆէնըր զրատաթ ալիմէրինտէն պիրինէ անլատա-
րագ անըն թայեին վէ թալսիյէ խէճէլի մատտէլի գուլ-
անմաք լազըմ տըր: Թօբրաղըմըզըն էքսիլինի վէ եա էքէ-
լէլիմիդ, տիքէճէլիմիդ նէպաթաթըն միւհթաճ օլտըզը մատ-
տէլէրի անլատըգ: Շիմտի պու նօքսանլարը նասըլ տօլտը-
նաղըմըզը տիւչիւնէլիմ: Էն էվլէլ խաթըրմըգա կէլէն
վիֆթիկ կիւպրէսի տիր, տէյլլ մի: Աճապա պու իհթիյա-
նըմըզը տէֆ խէպիլէճէք մի: Մէոտրիֆ խուսուսը նասըլ
օլմազ: Պուրալարը արաշտըրմալըզը:—Շուրատընը պիրմէք
լազըմ տըր քի էն միւքէմմէլ չիֆթլիք կիւպրէսինտէ
100տէ $\frac{1}{2}$ աղօթ, $\frac{1}{2}$ բօթաս, վէ $\frac{1}{2}$ տան ֆազլա, պիրէ եա-
քըն ֆօսֆօր պուլընուր: Հալ պու քի հէր նէպաթա եարա-
նաճաղ միւքէմմէլ պիր կիւպրէտէ 100տէ 7 բօթաս, 8 ֆօս-
ֆօր, 5—6 աղօթ պուլընմագ իքթիզա խտէր: Պունտան
պաշգա թօբրաղըն նէվ ու վաղիէթինէ վէ նէպաթաթըն ճինս
ու հալինէ կէօրէ պու մատտէլէրտէն եալընըզ պիր տանէ-

սինին վէ եա ի քիսինին մուայեէն պիր մըգտարտա գու-
լանըմասը լազըմ կէլիր: Տիմէք օլըեօր քի չիֆթլիք կիւպ-
րէլէրի հէր տիւրլիւ գուվվէթլի մատտէլէրի հալի օլմալա
պէրապէր պու մատտէլէրին մըգտարը նիսպէթսիզ պուլըն,
տըզընտան հէր գէման էեի պիր նէթիճէ հաուը խտ-
մէզ: Պու մատտէլէրին իսթէնիւտլի պիր նիսպէթտէ պու-
լընտըըմասը էլտէն կէլմէզ: Հալ պու քի քիմիէվի վէ սէ-
նայի կիւպրէլէր պէօլլէ տէյիւտիր: Պուհտանն տրանըլան գուվ-
վէթլի մատտէլէր պիր չօգ ամէլլիյաթ վէ իմը քիմիյա սպէ-
սինտէ էլտէ իտիլուպ ատէթա պիրէր մատէն օլարագ հա-
զըըլանմըզ վէ այրը այրը գապլարտա կէօզիւմիղին էօնիւնէ
գոնըմըզ տըր: Պու կիւն հա'նկը մատտէյէ տահա զիյատէ
իհթիյաճըմըզ պուլընտըզընը թային իթտիքտէն սօնրա հէր
պիրինտէն իսթէտիկիմիզ գատար ալըր վէ պիր պիրինէ
գարըշտըրարագ տըզու օլընտն կիւպրէյի մէյտանա կէթի-
րիրիզ: Իշթէ պու սուրէթլէ էլտէ իտիլտիկինտէն տօլտը
սէնայի կիւպրէ, մատէնի կիւպրէ վէ եա քիմիյէվի կիւպրէ
տէնիւլէն պու կիւպրէլէրին պիր էյիլլի տէ ուճուզ վէ նազլը
գօլայ օլմասը տըր: Թօըրագա կէօմմէք իչուն տա ուզուն
ուզատըեա ամէլլիյաթա իհթիյաճ եօք տըր: Զիֆթլիկ կիւպ-
րէսինտէն պիր եիւք գուլանըլաճաք պիր եէրէ պուհտան
պիր իքի ալուճ աթըվէրմէք քեաֆի տիր: Պուհտաքն պաշ-
գա թէհսիրի բէք չապուզ կէօրիլուր: Էօլլէ ուզուն միւտ-
տէթ պէքլէմէկէ, վազթընը կէօզլէմէյէ հաճէթ եօք տըր:
Քիմիէվի կիւպրէլէր եիւզլինտէն իսթիֆատէ բէք պէօլիք
տիր: Պու կիւն Ավրոքա վէ Ամէրիգատա սէնայի կիւպրէ
եաքմաղլա մէշղուլ պինլէրճէ ֆապրիգալար մէյտանա կէ-
թիրիւմիշ վէ օրալարտա պու եիւզտէն Օլտէ 25—30 նիս-
պէթինտէ ֆաղլա մահսուլ ալընմաղա պաշլանըմըզ տըր:

ԻՐԱՆԱԳԱՆԱԿԱՆ

ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ ՊԵՏԲ Է ՈՐ

ՕՐԷՆՔԻ ՏԵՂԵԱԿ ԸԼԼԱՆ

Բիւրակնի անցեալ թիւերէն մէկուն մէջ Առեւտրական
Օրհնկները եւ մեր գործի մարդիկը խորագրով խմբագրական
յօդուածը կարդացի, ուր շատ ճարտարօրէն կը բացատրուի

առեւտուրի մարդուն համար երկրին օրէնքը և այդ օրէնք-
ներուն մէջ գտնէ առեւտրական օրէնքը իր նրբութիւննե-
րով սովորելու պէտքը: Այդ թելադրութիւնը ո՛րքան գովելի,
անոր իրականացումն ալ նոյնքան փափաքելի է: Բայց տե-
սակէտ մը կայ, որ յիշեալ յօդուածին մէջ շօշափուած չէր,
այսինքն գործի մարդ մը կրնայ սովորիլ օրէնքներն իրենց
մանրամասնութիւններով և անոր սովորած այդ օրէնքը իր
գործառնութեանց կանոնաւորութիւնն և օրինաւորութիւնը
կրնայ երաշխաւորել:

Այս յօդուածիս մէջ պիտի ջանամ այդ տեսակէտը պար-
զել:—Իրտւ, ընդհանուր առմամբ, ամէն անհատի՝ ինչպէս
իւր գործառնութեանց համար երկրին օրէնքներուն, նոյնպէս
և իր մարմնոյն առողջութեան համար առողջապահական
սկզբունքներու հետ անտարբերութեան, գեղերու բա-
ղաճութեան և անոնց գործածութեան վրայ բազմակողմանի
հետազոտութիւն ունենալ օգտակար է և պէտք է, բայց այս՝
փոքրամասնութեան մը համար միայն կարելի է, մեծամաս-
նութեան համար ո՛չ, զի արդէն ո՛ր և է արհեստով և զբա-
ղումներով ծանրաբեռնեալ գործի մարդոց կեանքը անբաւա-
կան կուգայ այս կարգի արհեստից և գիտութեանց ուսմամբ
պարագելու: Քաղաքակրթեալ երկիրներու, ընդ որս նաեւ
Օսմ. դատարաններու ներկայ կազմակերպութիւնը, հեռ-
զնեալ նոր և բազմապիսի օրէնքներու հրատարակումն ու
կիրարկումը և դատաւարական եղանակներուն նրբու-
թիւնները՝ օրէնսգիտութիւնը հասարակ ժողովրդեան
համար գծուարամատչելի վիճակի մը վերածած են:
Խօսքս առեւտուրի մարդոց վրայ մասնաւորելով, անոնց
համար առեւտրական օրէնքներու նրբութեանց տեղեակ
ըլլալը իրենց արհեստին համար գրէթէ անհրաժեշտ է, բայց
այն ալ մինչեւ մէկ ատոյտն կարելի է, զի օրէնքները եր-
կու կարգի կը բաժնուին, 1. Ընդհանուր և 2. Մասնաւոր:
Մասնաւոր օրէնքի մը լաւ ուսումը ուրիշ մասնաւոր օրէնք-
ներու և ընդհանուր օրէնքին ուսման հետ միայն կարելի է:
Հետեւաբար Առեւտր. Օրէնքին նրբութեանց վրայ տեղե-
կութիւն ունենալու համար Ծովային և Ցամաքային Առեւ-
տրական, Պատժական, Սակարաններու, Առեւտրական սեռ-
եակներու, Ապահովագրական ընկերութեանց, օտար Անօ-

նիմ ընկերութեանց, Դրոշմաթուղթի և այլ մասնաւոր օրէնք-
ներու հետ մէկտեղ Մէճէլլէի վրայ ալ հմտութիւն ունենալ
պէտք է: Եթէ անոնք այս հիման վրայ օրէնք սովորելով յա-
ջողին, ըսելիք չիկայ, ապա թէ ոչ իրենց սովորածը միշտ
թերի կը մնայ, որ օգուտէ աւելի փաստ կուտայ իրենց:

Անցեալ օր առիթն ունեցայ հանդիսատես ըլլալու դա-
տաւարութեան մը, որ վերոյիշեալ տեսութիւններու կար-
կառուն ապացոյց մը կրնայ հայթայթել: — Վաճառական Ա.
իւր պէտքին համար եղբօրը՝ Բ.ի կը գիմէ, որպէս զի գրա-
մատէր Գ.ի երաշխաւորելով, իրեն 200 ոսկի փոխ առնել
տայ: Բ. կը հաւանի և իւր եղբօր՝ Ա.ի հետ կ'ստորագրէ
Գ.ի խմբագրած սա մուրհակը. — «Թուականէս 61 օր վերջ
պարտիք վճարել գրամատէր Գ.ի հրամանին 200 օսմ. ոսկի,
որուն փոխարէնը կանխիկ գրամ ստացած ենք»: Պայմանա-
ժամէն երկու օր առաջ, Ա. կը սնանկանայ, Գ.՝ պայմանա-
ժամին՝ Բ.ի կը գիմէ, որ մուրհակին պարունակութիւնը
ըմբռնելու կարողութիւն չունենալուն՝ իբրեւ երաշխաւոր
կը վճարէ այդ 200 ոսկին և ետին acquitté ընել տալով
մուրհակը ետ կ'առնէ և սնանկ Ա.ի թափախէր տուրքին օրը
մնասցին կը ներկայացնէ, բայց սեփականէրը մասամբ կը մեր-
ժեն: Բ. Առեւտր. Դատարանին կը գիմէ այդ 200 ոսկին
սնանկին պարտուց տետրին մէջ ընդունել տալու համար:
Հոս կը սկսի սեփականէրուն և Բ.ի միջեւ դատաւարութիւն
մը, որուն հետեւանքով դատարանը Բ.ի վերագրեալ պա-
հանջքին միայն կէսը ընդունելով, միւս կէսին մերժումը կը
վճռէ:

— Թէ ինչո՞ւ անիրաւ կ'ելնէ Բ.: Ընթերցողներուս գա-
ղափար մը տալու համար պիտի ջանամ հոս հաւատարմօրէն
բացատրել այս մասին Օսմ. օրէնքին տրամադրութիւն-
ները. — Յրանասցի և Օսմանցի օրէնագէտներու մեծ մասին
տեսութեանց համաձայն, մեր Յամ. Առեւտր. Օրէնքին 76,
97 և 144րդ յօդուածներուն տրամադրութիւններէն կրնանք
եզրակացնել թէ լոկ պարտիք վճարել յոգնակի պարբերու-
թիւնը պարունակող փոխգրի մը կամ հրամանի մուրհակի մը
տակ մէկէ աւելի ստորագրողներ փոխադարձ երաշխաւոր

են⁽¹⁾, այսինքն երկու ստորագրողներէն իւրաքանչիւրը մուրհակին պարունակած գումարին կէսին համար անձնապէս և մնացեալ կէսին համար ալ միւս ստորագրողին իրրեւ երաշխաւոր պարտական է, որով պահանջատէրը ազատ է իր պահանջքին ամբողջութիւնը այդ ստորագրողներուն միայն մէկէն կամ երկուքէն պահանջելու: Ստորագրողներէն այն որ պարտքին ամբողջութիւնը վճարած է, միմիայն կէսին համար միւս ստորագրողին գիմելու իրաւունքն ունի և այդ գիմումը արգարացնող ուրիշ ո և է գրաւոր փաստ ներկայացնելու պէտք չունի, քանի որ իրենց փոխադարձ երաշխաւորութիւնը օրէնքին բացայայտ տրամադրութիւններով հաստատուած է:

Ինչպէս վերոյիշեալ բացատրութիւններէն կը յայտնուի, քանի որ Բ. ի ստորագրած մուրհակը 200 ոսկիի ամբողջութեան համար Ա. ի երաշխաւոր ըլլալը ցուցնող ո՛ր և է պարբերութիւն չի պարունակեր և քանի որ Բ. Ա. ի սեփականութիւնը այդ երաշխաւորութեան ուրացումին գէմ չէ՛ կրցած գրաւոր փաստ մը ներկայացնել, ուստի դատարանը մասամբ մը մերժել հարկադրուած է անոր պահանջքը: Չմոռնամ նաեւ աւելցնելու թէ հասարակ պարագաներու մէջ դատախազ մը երբ իր դատը հաստատող փաստեր չունենայ, իրաւունք ունի դատախազեալին երդում առաջարկելու, բայց այս տեսակ պարագաներու մէջ սնանկին երդում չառաջարկուիր, որովհետեւ բուն դատախազեալը մասնաւոր է, ո՛չ թէ սնանկը: Սեփականութիւնը ալ երդում չառաջարկուիր, որովհետեւ ա-

(1) Այս եզրակացութեան հակառակ պնդողներ ալ կան, որոնք կ'ըսեն թէ Յամ. Առեւտր. օրէնքին այդ յօդուածներուն մէջ հրամանի մուրհակներուն տակ ստորագրողներու մասին բացայայտ տրամադրութիւն չի կայ, հետեւաբար Մէնձլէի պէտք է գիմել, ուր այդ տեսակ ստորագրողներէ իւրաքանչիւրը մուրհակին պարունակած գումարին կէսին համար պահանջատէրին պարտական է: Ուստի ասոնցմէ մէկը առանց միւսին հրամանին այդ կէսէն աւելի ինչ որ վճարէ, առանց պարտականութեան վճարած կ'ըլլայ և չի կրնար միւսէն գանձել: — Ծ. Յօդգր. ին

նոնք բարոյական անձնաւորութիւն (personne morale) մը եղող մասալին փոխանորդներն են :

Ասկէ կարելի է հետեւեալ եզրակացութիւնները հանել. —

1. Բ. օրէնքի տարրական սկզբունքներուն անգամ տեղեակ չէ եղեր, — Ա. ի խօսք չունինք, զի ամէն բան անոր նպատաւն է, որովհետեւ Բ. այդ տեսակ մուրհակ մը ստորագրած ատեն ի հարկին եղբօրը՝ Ա. ի դիմելու իրաւունքը հաստատող կամ նօտարէն վաւերացեալ զատէն մուրհակ մը պէտք էր ձեռք ձգել (տես Առեւտր. օրէնքի նոր յաւելուածի Կրդ 304.) և կամ թէ միմիայն Ա. ստորագրելիք մուրհակին մէջ անոր հրամանով իր երաշխաւորութիւնը հաստատող պարբերութեան մը տակ ստորագրութիւն դնել պէտք էր :

2. Ենթադրենք թէ Բ. Առեւտրական օրէնքի վրայ տեղեկութիւն ունեցած ըլլար : Իր այդ հմտութիւնը, իր իրաւունքները վերոյիշեալ կերպով պաշտպանած ըլլալու համար բաւական պիտի չըլլար, որովհետեւ, ինչպէս իմ տուած օրինական բացատրութիւնէս կը յայտնուի, փոխադարձ երաշխաւորութեան և կամ առանձին երաշխաւորութեան հետեւանքներուն վրայ Առեւտր. օրէնքին մէջ բացայայտ տրամադրութիւն չըլլալուն, ընդհանուր օրէնքին՝ Մէճէլլէի վրայ ալ հմտութիւն ունենալ պէտք էր. և այս դիւրին է միթէ :

Օսմ. Բարեխնամ Կառավարութիւնը այս տեսակ անպատեհութեանց և դժուարութեանց կարելի եղածին չափ դարման տանելու նպատակով, Ժողովուրդին կեանքին, ինչքին և պատւոյն հետ սերտ առնչութիւն ունեցող բժշկութեան, դեղագործութեան և փաստաբանութեան պէս արհեստները, կարողութիւնը, պատուաւորութիւնը և ուղղամտութիւնը իր կողմէ երաշխաւորեալ և վաւերացեալ անձերու յատկացնելով ի հարկին այդ անձերուն խորհուրդին ու խնամքին դիմելու պէտքը Ժողովուրդին շեշտած է : Այս կարգի պատճառներով եւրոպական կառավարութիւններէ շատեր առանց փաստաբանի միջամտութեան զատավարութիւններ անկարելի հռչակած են : Նպատակս փաստաբանութիւնը ջատագովել չէ՝, այլ à chacun son métier առանձին ճշմարտութիւնը անգամ մ'եւս հաստատել է :

Մեր գործի մարդերէն շատ քիչեր կրցած են հասկնալ թէ դատ մը շահած ըլլալէ շատ մեծ արժէք ունի անոր առաջը առնելը . և տսիկա ինչո՞վ ձեռք կը ձգուի: Եւրոպական տուներու մեծամասնութիւնը և մերիններէն հազիւ փոքրամասնութիւն մը տան բժիշկին, տան փաստաբանին, տան դեղագործին օգտակարութիւնը կրցած են զնահատել, այսինքն այս տուներուն իւրաքանչիւրը, տարեկան համեստ վարձքի մը փոխարէն, ունի իր մասնաւոր բժիշկը, փաստաբանը և դեղագործը, որոնք իբրեւ տեւական և խորհրդապահ պաշտօնեայ, ամէն ատեն պատրաստ կը գտնուին իրենց խնամքներովը, կամ իրենց օրինական խորհուրդներովն ու գործերովը օգտակար ըլլալ իրենց յաճախորդներուն: Այս տուները շատ դժուար և կնճռոտ պարագաներու մէջ ազատ են ուրիշ բժիշկի կամ փաստաբանի գիմել, այն ալ նորէն իրենց բժիշկին և փաստաբանին խորհուրդով և անոնց մասնակցութեամբ:

Տան փաստաբանի գրութիւնը՝ մասնաւոր գործի մարդոց համար՝ իր բազմազան օգտակարութիւնները ունի: Նախ՝ այդ մարդիկը մինչեւ իսկ իրենց ամենաչնչին ձեռնարկներուն մէջ, երբ օրինական կնճռոտութեան հաւանականութիւնը տեսնան, պիտի կրնան գիմել իրենց տան փաստաբանին, որ իր կարգին պիտի ջանայ իր փոխանորդեալին այդ ձեռնարկը օրինական ճամբու մը մէջ դնելու և որով պիտի յաջողի մասամբ մը դատերու և վէճերու առաջին առնել: Յետոյ՝ եթէ դատ կամ վէճ պատահի, առանց մասնաւոր վճարում մը ընելու, իրենց տրամադրութեան ներքեւ պիտի ունենան այդ փաստաբանին օրէնսգիտական հմտութիւնը՝ որ մեծապէս պիտի նպաստէ արդար վճիռ մը ձեռք ձգելու:

Ինչպէս ամէն արհեստաւորներ, նոյնպէս և փաստաբաններ իրենց մէջ զեղծանողներ ունին, բայց առոնք իրենց ամբողջ թիւին վրայ բացառութիւններ կը կազմեն և անոնց կարգապահութիւնը մասնաւոր և խիստ օրէնքով մը ապահովուած է (Տես Փաստաբաններու օրէնքը):

Ուրեմն գործի մարդիկ կարելի եղածին չափ երկրին օրէնքները և մասնաւորապէս Առեւար. օրէնքները սովորելու ջանալէ զատ, պէտք է ինքնալստահութիւն ունենան

նոյն իսկ իրենց պարզ կարծած խնդիրներուն մէջ, այլ պէտք է ջանան ապահովել օրէնսգէտ փաստաբանի մը տեւական խորհուրդներն ու օգնութիւններն ի շահ իրենց գործին:

ԹՈՎԱՐԱՍ ՏԷՐ ՍԱՀԱՆԵԱՆ

×

Ծ. ԽՄԲ. — Մեր յարգելի օրէնսգէտ աշխատակիցը շատ որոշ կերպով բացատրած է գործի մարդոց համար յատուկ փաստաբան ունենալու պէտքը, որուն անմիջական օգտակարութիւնը արդարեւ խնդրոյ առարկայ չի կրնար ըլլալ երբեք: Բայց ստիկա չի՝ նշանակել որ վաճառականն ինք կրնայ անտեղեակ ըլլալ առեւտր. օրէնքներուն: Խնչ դա՞ զափար պիտի կազմէինք ա՛յն գործի մարդուն վրայ, որ հաշիւէ ու հաշուակալութենէ բոն չի հասկնար: Յատուկ հաշուակալ մը ունեցած ըլլալը կրնա՞յ արդարացում համարուիլ իր անգիտութեան: Տ. Սահակեան էֆ. շատ իրաւամբ կ'ըսէ որ վաճառականը, առեւտր. օրէնքներուն հմտացած ըլլալու համար, Մէճէլլէի վրայ ալ տեղեկութիւն ունենալու է և «—այս դիւրի՞ն բան է միթէ», կը հարցնէ:— Մենք ալ նոյն իրաւամբ կը հարցնենք որ վաճառական կոչուիլը դիւրի՞ն բան է միթէ: Փաստաբանը, ճարտարագէտը, երկրաչափը, բժիշկը տարիներով կը յոգնին, կ'աշխատին համալսարաններու մէջ իրենց արուեստը կատարելագործելու համար և միայն վաճառականն է որ պիտի կրնայ մէկ օրէն միւսը տիրանալ իր արուեստին նըըութիւններուն: Եւ ո՛չ միայն առեւտր. օրէնքներուն հմտութեան պէտք է ըլլայ վաճառականը, այլ նաեւ լիակատար տեղեկութիւն պէտք է ունենայ ապրանք պատրաստութեան մէթոտներուն վրայ, արտադրավայրերու վրայ, փոխադրութեան ու ապահովութեան միջոցներուն, վաճառման եղանակներուն և դիւրութիւններուն վրայ, վարկերու և դրամատուններու պայմաններուն, առեւտր, հաշուակալութեան և թղթակցութեան կանոններուն վրայ ևն.: Այս բոլոր անհրաժեշտ ծանօթութիւններուն և հմտութիւններուն ամփոփումն է որ կը կոչուի վաճառականական Գիշտութիւն, որմէ զուրկ ըլլալ՝ արուեստին գիտակցութիւնը չունենալ կ'ենթադրէ անշուշտ: Տարբեր խնդիր է որ վաճառականը իր առեւտր.

ձեռնարկին վարչութիւնը և վերին հսկողութիւնը միայն
ստանձնած ըլլալով՝ իր ապրանքներուն վաճառումը կը
լանձնէ թեզկեահատի մը, իր տոմարներուն արձանագրումը՝
հաշուակալի մը և իր դատերուն հետապնդումը՝ փաստա-
րանի մը ևն. :

Ն Մ Ո Յ Շ Ն Ն Ր

Սրբազան Թորակցոյթեան

München, den 10 März 1908

Herren A. B. & Sohn in Budapest

In höflicher Erwiderung auf Ihr werthes Schreiben vom 7 d. M. würde ich von dem bemusterten Weizenmehl Nr. 3 und 4 je 60 Säcke nehmen, Wenn Sie mir den unverhältnismässig hohen Preis hiefür, dessen Aufschlag durch gar nichts gerechtfertigt ist, entsprechend zu ermässigen im Stande sind. Für Nr. 3 könnte ich nur M. 24 1/2 und für Nr. 4 nicht über M. 21 — per Sack frachtfrei hier anlegen, die übrigen feineren Sorten rentieren nicht hierher.

Haben Sie die Güte, mir durch billige Notierungen das Geschäft zu ermöglichen, damit wie für die Folge den seit kurzem angebahnten Verkehr zu einem recht lebhaften gestalten können.

Ich gewartige Ihre Antwort resp. Faktura und begrüsse Sie achtungsvoll.

C. D.

Թ Ա Ր Գ Մ Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Միւնիխ, 10 Մարտ 1908

Տիար Ա. Բ. և Որդիք ի Բէշդա,

Պատիւ ունիմ ձեր ներկայիս 7 թուական պատուական
նամակին պատասխանելու : Ձեր զրկած ցորենի և ալիւրի նը-
մոյշներուն 3 և 4 թիւերէն 60ական պարկ կը գնեմ, եթէ ի

վիճակի ըլլաք զեղչ մը ընելու անոր գինէն, որ անհամեմատ կերպով բարձր է, և ապրանքը այդ գինը չարժեք: 3 թիւը 24½ և 4 թիւը 21 մարքէն միայն կրնամ հոս գնել և առանց ծախքի: Միւս լաւագոյն տեսակները մեր հրապարակին չեն յարմարիր:

Հաճեցէք գիներու զեղչ մը ընել և ատով կարելի ընել գործառնութիւն մը որ քիչ ատենէն պիտի կրնայ շատ ընդարձակուիլ: Սպասելով ձեր նամակին և հաշուեցոյցին, կ'ողջունեմ ձեզ յարգանքով:

Ս. Տ.

ԲԱՄԲԱԿԻՆ ԳԻՆԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԻԶԱԻ
ԲԱՄԲԱԿԵՂԷՆԻ ՎՐԱՅ ԲԱԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ԵՂԱԻ
ՄԱՆԱԾԻ ԳԻՆԵՐԸ ԹՈՅԼ ԵՆ

ԼԻՎՐՅՈՒԼ, 28 Մարտ. — Բամբակին գինը 18 կէտի անկում մը ևս կրեց այս շաբթու: Ամերիկեան սովորական լաւ տեսակը 5.08 բէնայէն 4.90ի, middling 5.86էն 5.68ի, իսկ եգիպտականը 1/16 կոտրելով 6½/16ի իջան: Շատ քիչ վաճառում եղաւ մեր հրապարակին վրայ, ընդամէնը 36000 հակ ամերիկեան և 1000 հակ եգիպտական բամբակ: Գնողները կ'սպասեն որ գիները ա՛լ աւելի կոտրին և այն ատեն շատ ապրանքի պիտի մտնեն: Հիմա ամէն գործարան իր անմիջական պէտքը միայն կը հայթայթէ: Մեր հրապարակին սթօքն է 1,076,000 հակ:

ՄԱՆՁԵՍԴՐ, 28 Մարտ. — Բամբակեղէններու վրայ բաւական գործ եղաւ այս շաբթու, բայց յուսացուածէն շատ պակաս: Տպածոյի շատ խնդրանք կար և ծանր տպածոյ չինող գործարանները բաւական զբաղում ունեցան: Հնդկաստանէ տակաւին կարեւոր խնդրանքներ չեկան: Միայն Մատրասի համար այս շաբթու բաւական աստարցու ծախուեցաւ:

Մանածի գիները թոյլ են: Հրապարակին վրայ քիչ մը գործունէութիւն երեւցաւ, բայց նշանակելի քանակով մանած չարտածուեցաւ:

ԲՈՒՐԴԻ ԵՒ ԲԵՂԵՂԷՆԻ ՎՐԱՅ ԳՈՐԾ ԶԿԱՅ

Լոնտոնէ Մարտ 30 թուով կը հեռագրուի որ գաղթային բուրդերու երրորդ տնուրդը բացուած է հոն Մարտ

28ին: 52,303 հակ ծախու հանուած և բաւական քանակով ալ ծախուած է հին գիներով: Բրդեղէնով զբաղող ամէն անգլիական կեդրոններէ կը գրուի որ իրենց հրապարակներուն վրայ գործ չկայ, սպառումները նուազած են զգալապէս: Պրատֆորտի մէջ ո՛չ ալբակի ոչ ալ թիֆթիկի վրայ նշանակելի գործառնութիւն մը չեղաւ այս շաբթու: Մանարանները կը բաւին իրենց ստանձնած հին հրամանները գործադրելու համար: Նոր ապօրանք չի գար: Բրդեղէն կերպարաներու գիններուն անկումը գէշ ազդած է Պրատֆորտի բուրդ մանող գործարաններուն վրայ: Առաջիկային համար ալ մեծ յոյս մը չկայ, որովհետեւ յանձնակատարներուն իրենց յաճախորդներէն ստացած անդեկութիւնները քաջալերիչ չեն:

Թուրքուանէ Մարտ 28 թուով կը գրուի որ Մարտ 26ին բուրդի աճուրդը բացուեր է հոն, և ծախու ելած 600,000 քիլո բուրդին հազիւ մէկ քառորդը վաճառուեր է, 5—10% գեղչեալ գիներով:

×

Մ Ե Տ Ա Ք Ս, Մ Ե Տ Ա Ք Ս Ե Ղ Է Ն

Լիօն, 28 Մարտ. — Տեղական գործարաններ քիչ մը ոգևորութիւն տուին մեր մետաքսի հրապարակին, բայց գիները չփոխուեցան և թոյլ կը մնան, որովհետեւ շատ մը վաճառողներ կը փափաքին օրուան գնով ձեռքէ հանել իրենց վաճառքը: Այս շաբթու ալ օտար հրապարակներէ կարելոր ո՛ր և է խնդրանք չժամանեց: Կ'երեւայ որ յոռի տրամադրութիւնք փոխուած չեն տակաւին հոն:

Մետաքսեղէնի թիթեւ ու աժան տեսակները կը ծախուին: Թուելը անցեալ տարիներէն շատ պակաս սպառում ունի:

ՄիլԱն 28 Մարտ. — Այս շաբթու շատ յուսալից էր մեր մետաքսի հրապարակը: Թէ՛ Ամերիկայէն և թէ՛ Եւրոպական հրապարակներէ խնդրանքներ եղան: Օրուան աժան գիներէն օգտուելու համար ալ գնումներ կ'ըլլան: Զանազան տեղերէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն, օգերը չոր կ'երթան: Թիթենիներու համար նպաստաւոր է՛ր այս ձմեռը, և կը վախցուի որ այս տարի մետաքսի նուազ բերք ըլլայ: Թէ՛ այս լուրերուն և թէ՛ ուրիշ պատճառներով, գիններու

մօտաւոր բարձրացում մը ակնհերեւ է: Ճարտնի սթօքը 150,000 հակ և Գանթօնինը 4500 մնացած է:

ՎԻԵՆՆԱ. 21 Մարտ. — Օրուան նպատաւոր գիները զիւրացուցին գործառնութիւնները, և շատ մը գործարաններ յաջողեցան փոքրաքաներ կնքելու:

×

Ք թ Ո Ղ , ժ ի ի թ , Կ Ո Ղ Ե Փ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Մարտ. — Այս շաբթուան առաջին օրերը ժիւթը թոնոյին 5 շիլին ևս բարձրացաւ մեր հրապարակին վրայ: Յաճախորդները չուղեցին այդ գներով ապրանք գնել, և այս պատճառաւ թէ՛ Լոնտոնի և թէ՛ Կալկաթայի մէջ թօնօն 10—15 շիլինի անկում մը կրեց: Հիմա PN. մառքան կ'արժէ cif Լոնտոն 15½ և SCC մառքան՝ 12¾ անգլ. ոսկի:

Ռուսական ներքին գաւառներէ կանեփ չի. Ժամաներ: Կ'երեւայ որ քանի մը շաբաթ այսպէս պիտի տեսէ: Եթէ քիչ մը աւելի խնդրանք ըլլայ վաճառքի, գիները չափէն աւելի պիտի բարձրանան: Իտալական կանեփի վրայ կարեւոր գործ մը չեղաւ այս շաբթու: Գիներն են 36½—37½ անգլ. ոսկի: Մանիլայի կանեփէն 15000 հակ ծախուեցաւ զեղչեալ գիներով, 23½էն 24½ անգլ. ոսկի:

Կանտէ և Լիլէ 28 Մարտ թուով կը գրեն որ ռուսական քթանի վրայ մեծ գործունէութիւն կայ: Լաւ տեսակները աղէկ գիներով կը ծախուին: Պելժիական ընտիր տեսակէ քթանի բաւական սպառում եղաւ գահացուցիչ գիներով, իսկ վար տեսակը և ֆրանսականները թոյլ էին: Քթանէ հիւսուածոներու մասին, Կանտէ գրած են որ հրապարակը թոյլ է հոն և յաճախորդք աժան գիներու կ'սպասեն, մինչ՝ ասոր բոլորովին հակառակը ըլլալով Լիլէ կը գրեն որ այդ վաճառքին վրայ կարեւոր գործեր եղան նպատաւոր գիներով: Պէլֆաուգէ առնուած տեղեկութեանց նայելով թէ՛ չգործուած քթանի և թէ՛ քթան հիւսուածոներու վրայ շատ սահմանափակ գործառնութիւններ կ'ըլլան տակաւին:

Դատական Քրոնիկ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Ա. ԴԱՏԱՐԱՆ

27 ՄԱՐՏ

Բաթրիքիտ և Որդիք Տունը դատ բացած էր Տիմիգրիատի էֆ.ի դէմ: Աղերսագիրը կարգացուեցաւ և յետոյ դատախազը բերանացի յայտարարեց որ Տիմիգրիատի էֆ.էն չորս վազին ցորեն սակարկած են որոշեալ օր մը յանձնելու պայմանաւ, սակայն յիշեալը այդ ապրանքը չէ յանձնած և ասով փնտրի ենթարկուած են: Այժմ կը խնդրեն որ իրենց փնտուրը հատուցու՞մ մը ըլլայ: Նախագահին հարցման պատասխանելով, դատախազեալին փոխանորդ Հիւսնիւ պէյ ըսաւ որ իրենք ցորենը յանձնել առաջարկած են բայց դատախազը չէ համակերպած: Այս պարագան իրենք չեն կրնար հաստատել, ուստի այս մասին երգում կ'առաջարկեն: Դատախազ Տան տնօրէնը երգում ըրաւ թէ ապրանքը յանձնելու առաջարկ չէ եղած իրենց և յայտարարելով որ ցորենին օխան 45 փր.ի սակարկած էին, մինչդեռ մինչեւ իրենց բրօթէսթօ ըրած օրը այդ գինը բարձրացած է, այս տարբերութիւնը իբր փնտուրը հատուցում, դատախազեալէն գանձուիլը խնդրեց: Հիւսնիւ էֆ. առարկեց որ իրենք պատրաստ էին ցորենը պայմանագրութենէն մինչեւ 15 օր յանձնել: Ցորենին գինը փոխուած չէ պայմանագրութեան և յանձնումի օրերուն մէջ: Բրօթէսթօյի թուականը գիներու որոշեալ մասին չի կրնար իբր հիմ ծառայել, հետեւապէս իրենք ո' և է գրամ հատուցանելու պարտաւոր չեն:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետքը, յայտարարեց որ պայմանագրութեամբ ծախուած վաճառք մը երբ պայմանաժամուն չյանձնուի, և անոր համար բրօթէսթօ ըլլայ, գիներու տարբերութեան մասին բրօթէսթօյին թուականը իբր հիմ կը ծառայէ, ուստի ներկայ դատի մէջ ցորենի յանձնուելու օրին և բրօթէսթօյի թուականին միջեւ եղած գներու տարբերութեան չափով դատախազեալէն փնտուրը հատուցում գանձել վճռեց:

Ծովային Առեւտր. Դատարան

25 ՄԱՐՏ

Կարգացուեցաւ Միւսիւ Կրանէի փոխանորդ Պէհրամ էֆ.ի աղերսագիրը, որով դատ բացած էր սնանկ Բանտէի հաճի ֆոթիոսիտի պահանջատէրերէն Արապօղլու եղբորց, Անտրէատի և Քանաքի Լուքա էֆ.ներու դէմ, յայտարարելով որ Քօնքօրտաթոյի մեծամասնութիւն կազմելու համար, յիշեալները, առանց ո՛ր և է պահանջք ունենալու, 100—150ական ոսկի գումարներ իբր պահանջք արձանագրել տըռւած են սնանկին պարտուց տետրին մէջ:

Նախագահին հարցման պատասխանելով, սէնտիք Սաա տէթթին պէյ ըսաւ որ դատախազը քանի մը անձերու դէմ դատ բացած է մէկ աղերսագրով, ասիկա օրինական չէ, պէտք է իւրաքանչիւր դատախազեալի դէմ դատ բանալ զատ զատ աղերսագրով:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետքը, յայտարարեց որ մէկ աղերսագրով մի քանի անձերու դէմ դատ բանալ օրինական չէ, և դատախազը պէտք է իր բողոքը մէկ դատախազեալի մը սահմանէ: Պէհրամ էֆ. համակերպեցաւ, և միայն Քանաքի էֆ.ի ուղղելով իր բողոքը, ըսաւ որ յիշեալը սնանկին ազգական է, ցոյց տուած մուրհակը նօտարութեան կողմէ վաւերացուած չէ, հետեւապէս այդ պահանջքը ընդունելի չէ: Քանաքի էֆ.ի փոխանորդ Խրիստոս էֆ. յայտարարեց որ թէեւ օրէնքը կը տրամադրէ որ սնանկին ազգականներուն ունեցած պահանջքը նօտարութեան կողմէ վաւերացած ըլլայ, բայց այդ տրամադրութիւնը առեւտրական հրամանի մուրհակներուն համար չէ, որովհետեւ ատով առեւտր. գործառնութեանց մեծ արգելք մը պիտի ըլլար: Օրէնքը կը տրամադրէ վաւերացնել առեւտրական գործերէ դուրս, տուն, խանութ առնելու ծախելու և այս կարգի քիչ սովորական պարագաներու մէջ միայն:

Պէհրամ էֆ. մերժեց այս բացատրութիւնը և պնդեց որ օրէնքին տրամադրութիւնը քացարձակ է: Սնանկին և ազգականներուն պահանջքը վաւերացած նկատելու համար նօտարութեան գիւտնը արձանագրած պէտք է ըլլան:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետքը, օրինական դատախազեալին առարկութիւնը՝ թէ առեւտրական գործառնութեանց համար չէ օրէնքին վերոյիշեալ տրամադրութիւնը:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՎԼՈՒՐՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ

ՄԵՐ ՇՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Իտալական վլուրներու սէնտիքան, որ կազմուած էր Քոդօնիֆիչիօ Պերկամաւօ, Օնիա Քոնցիանի և Սոչիեդա Իդալիանա բեռ լ'ենսիւսքիա օէ քիսիւքի սրամբարի անուն գործարաններէն, լուծուած է Մարտ 1էն սկսեալ: Պատճառն է վլուրներուն համար որոշուած 56 սանդիւմ գնոյն հրապարակի վրայ ընդունելութիւն չգտնելը: Յիշեալ գործարանները որոշած են առանձին պայմաններով և գիններով գործել Պոլսոյ վաճառականներուն հետ: Հիմա վլուրի գինները 49—53 սանդիւմի մէջ են:

ՇԵՐԱՄԱՀՈՒՆՏ, ԽՈՋԱԿ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍ

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՄԷՋ

Խոզակ խիտ չոր	քիլէն	35— 40	72.
Ֆիլաթիւր մետաքս	օխան	180—185	» սկիզբամ
Չիբէզ	»	130—135	»
Չիֆթէ	»	90— 92	»
Գամչի պաշի	»	32— 34	»
Թափա տիպի	»	5— 5½	»
Թօփաք	»	4— 4½	»
Մակ խոզակ	»	25— 27	»
Պալեալըզ	»	9— 10	»
Կիւվէ հնիի	»	11— 12	»
Շերամահունտ	տուփը	14— 20	»
Թթենի	հարիւրը	8— 16	» Լ. Օսմ. 108էն

Առեւտուրի Կետնքր

ԳԱՒԱԹՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՌԵԻՏՈՒՐԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Հաշկայի վաճառականներէն Skarf Ս. և Գ. Տկմիճեան եղբարք կը գրեն մեզ Մարտ 17 րոյով. —

ՄԵՏԱՔԱՆԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ԱՊԱԳԱՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Այս շաբթու երեք հակ Ալիայ և մէկ հակ Տիարպէքիւրի ապրանք

ծախուեցաւ, առաջինը 535էն 31 օրով, երկրորդը 525էն կանխիկ, հակին 100 տրամ զեղչով: Լիօնի մետաքսի վաճառականաց ժողովին գին բարձրացնելու ջանքերն ի դուր են: Ա՛յն ատեն միայն կը յաջողէին երբ մեծ քանակութեամբ պահանջ ըլլար, մինչդեռ այժմ սթօքը շատ, պահանջը քիչ է:

Եթէ մեր բերքն առատ ըլլայ, անցեալ տարուան նման, ու Ամերիկա ալ իր ընթացքին մէջ մնայ, մետաքսի գիններուն վրայ անկում կ'ենթադրուի: Բայց եթէ անկէ պահանջ սկսի, թերեւս խոսակի գինը 12—12,50 ֆրանքի բարձրանայ: 15 ֆրանք չի յուսացուիր: Շանկայէն բեռնուած է 200 պալետ Շամի համար: Հոն ալ մատուցում շատ է, բայց սպառում չիկայ:

ՊՂԻՆԶ. — Ութ թօնօ հասաւ, սրուն վեցը 34.50էն ապա յանձնելի ծախսուած էր. պահանջ շատ բայց ապրանք չիկայ:

ԱՆԱԴ. — Մանչէսթըրէն թօնօն 140 տնգ. սոկի ըլլալու հեռագրական լուրը 54.50էն 57.50ի բարձրացուց: Ծախուեցան չորս տակառ: Աւելի բարձրացում կ'երեւի:

ՆԻՇԷՏԻՐ. — Միայն մէկ վաճառականի մը քով ըլլալուն և իսքէնտէրուն ալ պատրաստ չը գտնուելուն 17.50էն 22ի բարձրացաւ: Ծախուեցաւ երեք տակառ:

ՄՄՆԱԾ. — Օր ըստ օրէ գինները կ'իջնան: 20 Նօմ. Մաքլորը 57.50, իսկ Համպէրը 58 դր. կ'արժէ:

ՍԱԹԷՆ. — Այս տեսակի հօս 3—4 տարիէ ի վեր մեծ քանակութեամբ կ'սպառուի: Անգղիայէն և Իտալիայէն կուգայ: Առաջինին ծրարը 10—12 դահեկան աւելի. կ'արժէ փայլուն և ողորկ ըլլալուն համար:

Ամէնէն շատ գործածուած գոյներն են ճերմակ, սև, մօռ, կանաչ, կարմիր, սոկեգոյն, վարդագոյն:

Ծախուած գին. — Ծրարը 10 լիպրայ, 175 դահեկան. ճերմակը 10 դահեկան պակաս կ'արժէ 60 Նօմ.:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԻԻՂ. — Անձրեւներու շնորհիւ լիարը (1017 տրամ) 33.50 դր. ծախուեցաւ: Արտածումը քիչ է, իսկ բերքը առատ:

ԱՐԾԱԹ. — Տրամը 72 փարայ:

ԼՈՆՏՈՆԻ ԶԷՔ 140. — **ՊՈԼՍՈՅ ԶԷՔ 127 ¹/₈:**

ՖՐԱՆՔԻ ԶԷՔ. — Բարիդ կամ Մարսելիա 222.50 փր.: Երեք ամիս օրով 220.50:

Առեւտուրը Շամի Մէջ

Հայեպի վաճառականներէն Սարգիս ԿՓ. Տեմիրճեան Մարտ 9 թուով կը գրէ մեզ Շամէն, ուր գացած եր առեւտրական գործով:

Շամ Թուրքիոյ վաճառաշահ քաղաքներէն մէկն է: Նը-
շանաւոր են տեղական մետաքսեղէնը և ձեռագործ սատա-
փեղէնները, որոնք Եւրոպա ալ կը ղրկուին: Ուղղակի Եւ-
րոպայի հետ գործող վաճառականներ շատ կան: 6—7 տար-
ուան մէջ շատ զարգացած է Շամի վաճառականութիւնը:
Փողոցները ելեքտրական լոյսեր կը վառին, նաեւ ելեքտրա-
շարժ թրամուէյ կը բանի քաղաքին ամէն կողմը: Ամէն օր
հազարդակցութեան մէջ է Հալէպ և Պէյրութ երթեւեկող
երկաթուղիով: Ունի կարեւոր հնութիւններ: Պէյրութ ելլող
զբօնաշրջիկները Շամ կ'իջնեն: 33—40 տուն հայ արհեստա-
ւորներ կան: Իբր վաճառական կը յիշենք Կ. Խ. Գրիգորեան
էֆէնդիները, որոնք ցորենի, բամբակի, գուլպայի, կարելու
մեքենաներ կը բերեն և կը ծախեն Սուրիոյ շրջականերուն:
Շրջակայ գաւառներէ կրնան օգտուիլ եթէ դիմեն այս տան:
Գրէթէ ամբողջ շուկաներուն վրայ կամարածեւ ծածկուած
է: Հոս ալ առեւտուրները կայուն են այժմ: Գործ փնտռող
յանձնակատարներու համար նուազ օգտակար պիտի չըլլայ
հոս երկաթուղին մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայէ ապրանաջ
փոխադրութեան համար: Հիմա 200 օխան Հալէպէն թէ Պէյ-
րութէն 60—65 զրշ. մանիֆաթուրայ և քօաֆիյե, իսկ մե-
տաքսեղէնը 70—75 զրշ.ով կը փոխադրեն յատուկ ընկերու-
թիւններ: Տակաւին այս քաղաքին չահաւէտութիւնը ան-
ժանօթ կը մնայ: Մէկ երկու տարիէ ի վեր քանի մը Այն-
թապի արհեստաւորներ եկած են և Այնթապի և Հալէպի
հետ իրենց կարողութեան չափով կը գործեն: Տեղական ապ-
րանքները քիչ շահով չծախուելուն՝ Հալէպէն և Պէյրութէն
ալ կը ղրկուին: Օրինակ, տեղական կերպանները, մա-
նած թէ մետաքսով խառն, 9/15 աւելի կը ծախեն Հալէ-
պինէն, բուրդ ֆեմերներուն Հալէպի տեսակը նմանապէս,
նաեւ մետաքս մանիսանները, խաւունները: Աժան են այն
ապրանքները որ Հալէպի և Պէյրութի մէջ չեն շինուիր,
օրինակ սատափեղէնները, սիւմ և բուրդ ֆեմերները մէջքի,
ժանր մետաքսեղէն մանիսանները, ծանր ֆեֆիկները և տե-
ղական սենեակի սիւնի քախրմցունները, ևն.:

Շամ կ'արտածէ նաեւ եգիպտացորեն և ցորեն զորս կը զրկէ Եւրոպայ: Փեսիլը (*), որ նշանաւոր է, կը զրկուի Պոլիս, եգիպտոս և ուրիշ քաղաքներ:

X

Սիւմ Հաճի Գիւղի Բերքերը

Սիւմ Հաճի Գիւղի մեր քղրակից Յ. ԿՓ. Փաշանճեան կը գրէ մեզ Մարտ 20 թուով. —

Նախորդ թղթակցութիւններով ո՛րքան որ օգերու լաւ վիճակը նշանակած էինք, սակայն անոնք յանկարծ փոխուեցան, այնպէս որ գրէթէ ամիսէ մ'ի վեր անձրեւ, ձիւն և ցուրտ կը տիրեն ամէն կողմ: Շատ բերքեր ցանուելիք մնացին, մանաւանդ աֆիօնը, որու միջոցը քանի մը օրէն կը պանայ (1), և ցանդածներէն մէկ մասն ալ չնասուած է ռիւն պազութեանը հետեւանքով: Աֆիօնի բերքերու քանակի մասին կարելի չէ հիմակուլնէ գաղափար մը տալ, քանի որ անոնք տակաւին բուսած չեն, բայց ամէն պարագայի տակ որոշ է թէ նախորդ տարիներէ քիչ բերք ցանուած է:

Ցորենի և գարիլի զինները բաւական խոշոր անկումներ կրեցին վերջին 2—3 շաբաթներու միջոցին: Այսօր ամէնէն լաւ ցորենին քիլէն 240—245ի կարելի է առնել, իսկ գարիինը 128—135 զրշ: Այսպէս, իւրաքանչիւր քիլէի համար 30 զրշ-ի չափ անկում տեղի ունեցած է: Հացի գիններն ալ պակսեցան 4ական փրյ. Ա. տեսակ հացը 48, իսկ Բ. տեսակը 38 փրյ. են:

Հաւկիթները բեռնով սկսած են գալ, գիններն են 18—19 զրշ. իւրաքանչիւր 100ի համար: Քանի մը օրէն, գինները թերեւս դարձեալ կոտորին երբ օգերը տաքնան:

ԱՌՈՒՏՈՒՐԸ ՍՎԱԶԻ ՄԷՋ

Սվազի վաճառականներէն Սամուէշ ԿՓ. փրանեանի կողմէ Մարտ 13 թուով մեզ յրկուած նամակէ մը կը ֆաղեմք հետեւեալ տեղեկութիւնները տեղւոյն առեւ. կեանքին վրայ. — Այսօր, Մարտ 13, առաւօտուն ձիւն և կէս օրին կար-

(*) Եփրանին եփելով կտաւի վրայ կը քաշեն և չորնալէ ետք կը հանեն վրայէն, կտաւին ետեւը թրջելով քիչ մը:

(1) Բիւրակնի 11րդ թիւին մէջ թէեւ աֆիօնի ցանքի միջոցը Մարտ 15—Ապրիլ 15 ըսած էինք, սակայն տալիկա ոխալմամբ գրուած է, բուն միջոցը փետր. 15—Մարտ 15ն է:

կուտ տեղաց: Զմրան մէջ դիզուած ձիւնը տակաւին չէ վեր-
ցած: Եւ որովհետեւ մեր քաղաքին առեւտուրները, մա-
նաւանդ մանիֆաթութեայինը, երկրագործներուն քաղաքս
գալէն կախում ունին, և ճամբաներն ալ դեռ բացուած
չլլալով գիւղացիներէն քաղաք եկող չկայ, այս պատճառաւ
առեւտուրները դադար առած են: Միայն գաղթաբերքի
վրայ (չաքար, խնհուէ ևն.) քիչ շատ գործ կայ: Պատճառը
գաղթաբերքին առօրեայ պիտոյք մը ըլլալն է: Եւ յետոյ,
այս ապրանքներու գինները փոփոխութեան ենթակայ են
միշտ, ինչ որ կ'օգնէ գործառնութեանց: Արմաիքի գինները
սող են, բայց յառաջիկայ հունձքը առատ ըլլալու ամէն
յոյսեր կան: Շրջականերէն ցորենի գիններու անկման լուրեր
կ'ստանանք: Տեղւոյս հունձքին համար առ այժմ որոշ բան
մը չենք կրնար ըսել, քանի որ դեռ ձիւնը լրիւ վերցած
չէ, բայց կ'ըսեն թէ ձիւնը առատ եղած տարին հունձքն
ալ առատ կ'ըլլայ: Ներկայ գիններն են ցորեն 200—230 դրշ.
ըստ տեսակի, գարի 103—120 դրշ., հաւկիթին 100ը 10—12
դրշ., շաքարին լիտրը 20—21, սուրճ 45—50, քարիւղին
սնտուկը 58—60 դրշ. մանած, Ատանայի ապրանք, 6 թիւ,
35 չէնթ: Առեւտուրի դանդաղ վիճակին մէջ, միայն գորգի
առեւտուրը սկսելուած է, գործարաններուն միջեւ տեղի
ունեցած մրցման պատճառաւ:

ԱՆՍՈՂՈՒԷ ԻԶՄԻՏ ԺԱՄԱՆԱԾ ԱՐՄՏԻՔ (Մարտ 17—22)

ձ. Գայնատանի, Ատաբազարէ	2	վազօն գալիպտացորեն
Մ. Գօջօի, Պէօյիւքաէրպէնա	1	» »
Հ. Մարտիրոսեանի, Ատաբազարէ	5	» »
Գալֆա եղբարց, Ատաբազարէ	1	» »
ձ. Գայնատանի, Ագէշհիւրէ	1	» ցորեն
» Էրէլիէ	1	» »
» Սարայինիէ	4	» »
Յ. Պիպիեանի, Գոնիաէ	8	» »
» Էսկիշէհիւրէ	9	» »
Ագեան եղբ. Էսկիւրիէ	2	» »

Գուժար 33 վազօն

ՎՐԻՊԱԿ. — Բիւրակճի թիւ 13, տող 8 և 9 Ասանա
պիտի ըլլայ Ասաբազար:

Քիթրէի Հրապարակը [28 Մարտ]

Ծախուեցաւ 17 պարկ ֆիօն 24էն, 54 պարկ ճերմակ
21—21.75—22էն, 56 պարկ ճերմակ Բ. 18—18.50—18.75էն,
19 պարկ պիօնաօ Ա. 16.75էն, 29 պարկ պիօնաօ Բ. 15—
15.50—15.75էն, 12 պարկ գեղին 13—14էն:

ՈՐՄԻ ՄՈՐԹ. — Սանսարի խնդրանքը նուազ է: Սրօֆ
շատ կայ: Լայրցիկէն գիններու 10—15% անկում հեռագրուած
է: Չէրաֆայի գինն ալ ինկաւ: Հաղիւ 300ի կը ծախուի:
Աղուէսի մորթէն բաւական ծախուեցաւ: Գին միջին 40—45,
ընտիր 55—65: Գունատուզի գինն ալ ինկաւ: Կ'արժէ 200—
210 դրուշ:

ԳԱՐԻ [22—28 Մարտ]

Մէկ շարաթուան մէջ Պոլիս ժամանած է Անտառօլուի Օոման-
եան Երկաթուղիով 4 վակօն: Մէրսինէն և Ռումանիայէն մէկ
երկու բառքներ: Հրապարակը թոյլ է և Մէրսինի նոր հունձ-
քին մօտենալուն հետեւանօք գիները անկման հակամէտ կը
գտնուին: Օրուան գիներն են: Բարա օխա

Անտ. Գ. տեսակ և Պիկարէ Հ. Բաշա միլ.	յնձնի	33 ¹ / ₂	
» Բ.	» » » »	34 ¹ / ₂	
» Ա.	» և էքսթրա » » »	35—35 ¹ / ₂	
Ռումանական ապրանքին քիւլէն		16	—17 7ր.
Մէրսինի	» »	14 ¹ / ₂ —15 ¹ / ₂	»

Ա.Ֆիօնի Հրապարակը [Մարտ 21էն մինչեւ 28]

ԾԱՌՈՒԵՑԱԻ

3 սնտուկ Պալլքէտիր զոր գնեց	Մ. Վիթալ	183	դր.
2 » Հէրէք	Մ. Վիթալ	200	»
2 » Գարահիսար	Ն. Էֆ. Վարդերեան	188	»

Վ. էֆ. ՀիօՍիՍեԱն (Շ. Գ—հէ—հէ).— Ձեր յանձնարարած գրքին
արժէքը 10 դր. է: Ներկարարութեան մասին ձեր հարցաքանն յանձ-
նած ենք մեր մասնագէտ աշխատակցին, որ մասնաւոր կերպով պիտի
պատասխանէ ձեզ: Նաեւ, իրաւաբանական հարցումը զրկած ենք թ.
էֆ. Տ. Սահակեանի, որուն պատասխանը պիտի հրատարակենք
Բէ—հէ—ի մէջ:

Մ. էֆ. ԶԱՄԳԵՐԹԷՆԵԱՆ (Կե—հէ—).— Բէ—հէ—ի պակաս թիւերը այս
բօսողով կ'ստանան:

Ս. էֆ. ՓԻՐԱՆԵԱՆ (ՍԷ—).— Ստոյգ է որ Մ. Թաղարեան էֆ. ի բա-
ժանորդութիւնը 1907 Յունիսին սկսած էր, բայց յետոյ Յնվր. 1էն մին-
չեւ Յունիսի թիւերը ուզուած ըլլալով, զրկեցինք տեղւոյդ մեր գործա-
կալ Տ. Գարրիէլեան էֆ ի—«Վ—հէ—ի Զե—հէ—ի»-ին նկատմամբ
ձեր գնահատումին համար շնորհակալ ենք:— Է—հէ—ի դասընթացքն
աւարտած է:— Տետրակով եղած պահանջքի մը առթիւ ծագած դատին
համար օրէնքը ձեռնհաս կը նկատէ դատախազեալին գտնուած տեղ-
ւոյն առեւտր. Դատարանը:

ՄԵՐ ԳԱՆՈՒԻ ԸՆԹԵՐՅՈՂՆԵՐՈՒՆ մասնաւոր ուշադրութեան կը
յանձնենք թերթիս կողքին վրայ գտնուած Առեւտրական եւ Գրեւական
գրասենեկի ծանուցումը: Այս ձեռնարկը անցեալ տարեշրջանի մէջ ա-
ռեւտր. յանձնարարութիւններու պատասխանեց ձշտութեամբ եւ ա-
րագումնեամբ եւ իր ստանձնած առեւտրական գործոց մէջ օգտակար ե-
ղաւ: «Բիւրակն» ընթերցողները անտարակոյս պիտի շարունակեն իրենց
վստահութիւնը այս գրասենեկին վրայ որ հետզհետէ կրնայ աւել-
ցնել իր օգտակարութիւնը թուրքիոյ եւ օտար հրապարակներու վրայ
առեւտրական գործոց միջոց ըլլալով, Առեւտրական տեղեկութեանց եւ
գործոց համար կարեւոր կեղծոն մ'է այս գրասենեակը որու կրնան զինել
գաւառի առեւտրական անձեր այն պայմաններու մէջ որոնք մանրա-
մասնուած են թերթիս կողքին վրայ:

ԱՍՏՈՒԵՐԻ ԶԻՆ ԴԵՄԻՅԵՐՈՒ, Հեղինակ Յ. Գ. Մըմբեան
էֆ.: Գին 5 դր.:

Տպագր. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ—Արտօնատէր Հ.Ս. Ի. Իթիֆեան

ԱՆՏԵԼԻՊ

ԱՌԻԹԵՆ ՕԴՏՈՒՆՅԷՔ. — Անտելիպ վաճառատան տէր Մարտիրոս Էֆ. Պէյլէրեան կը ծանուցանէ որ եկեղեցիներու մէջ եռամսյնի առթիւ գործածելի օռկ մը ունի, զոր ծախու հանած է շատ զեղչեալ գնով մը: Այս օռկը, որ Փրանսական առաջնակարգ դործարանի մը արտադրութիւնն է և շատ քիչ գործածուած է, 650/0 ԶԵՂՉՈՎ կը ծախուի: Դիմել Սիրբէճի, Համիտիէ Թիւրպէի մօտ, ԱՆՏԵԼԻՊ վաճառատունը:

×

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը պատրաստուին նաեւ կրօնօթիքի բլաքներ, որոնք ձայներու ներգաշնակութեան և դիներու չափաւորութեան կողմէ կը մրցին Եւրոպական նմանօրինակ արտադրութեանց հետ: Կը շինուին և կը ծախուին նաեւ ուտ, քանոն, քէման և ուրիշ երաժշտական գործիքներ: Գաւառներէն անոնք որ տեղւոյն վրայ ընդունելութիւն դառն եղանակներու անունները տան, կրնան այս վաճառատունէն ստանալ բլաքները, եւրոպական ո՛ր և է գործարանի մը արտադրած տպրանքներուն չափ անթերի և անոնցմէ աւելի աժան:

3-4

Եթէ պէտք ունիք

Քառաչուէ կնիքներու, չիք այցաքարթերու կամ ո՛ր և է տպագրական յանձնարարութեան, ինչպէս նամակագրութիւն, պահարան, հաշուեցուցակ, մուրհակ, ևն. ևն.

Դիմեցէք ՍՏԵՓԱՆ ՏԵՎԼԵԹԵԱՆ ՏՈՒՆԸ

Պոլիս, Էսկի-Չապթիէ, Պալատա Օթէլին տակը, Թիւ 55

100 այցաքարթ	2 լեզուէ	8 ղրշ.
100 »	3 »	10 »
Մէկ լեզուէ քառաչուէ կնիք		8 »
2 կամ 3 լեզուէ քառաչուէ կնիք		10 »
Բոսաի ծախքը	1 ղրշ.	

5-2

ՉՐԻ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ

Ամէն անոնց որոնք կը փափա-
քին ունենալ

ԳՈՒԼՊԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՍ և անոր մէջ գտնուած մեքե-
նաներուն աշխատող գործաւորներուն պատկերները,
տպագրուած գներու ցուցակն ու Ջելչի և Պայմանաժամեռու
մանրամասնութիւնները, Արանց, Կանանց, և Տղայոց յա-
տուկ առաջնակարգ Մանածով և Եւրոպական դրութեամբ
պատրաստուած դուլպաներու ձեւերը և անոնց գոյներուն
իրական նմուշները ցուցադրող գեղեցիկ ԳՍԹԱԼՕԿ մը :

Հետեւաբար Կեղծ ապրանքներէ շգուշանալով եք
կուզե՞ք ածան, տկուն և բնիւր գուլպաներ ունենալ հաճե-
ցէ՞ք անսխալապէս գրե՛լ միակ ԳՈՒԼՊԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՍ հաս-
ցէին, որուն հիմնադիր-տնօրէնն է

ԳԵՈՐԳ Կ. ԺԱՄԱԿՈՉԵԱՆ

Ամասիա

15-7

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, գրական եւ քաղա-
հանայն. — Բաժանորդագրութիւն տա-
րեկան Կ. Պոլսոյ համար 80 դր., վեցամսեայ 45 դր., գա-
ւառնեքու համար տարեկան 108 դր., վեցամսեայ 60 դր.,
օտար երկիրներու համար տարեկան 35 ֆր., վեցամսեայ
20 ֆր. : Ձեռքէ վաճառու՝ տար փարա ԱՐԵՒԵԼՔ հրա-
պարակ կ'ենլէ ամէն օր, կէս օրին, խնամալ բռնադակու-
թեամբ, ընտիր յօդուածներով, թարմ լուրերով ու նորագոյն
տեղեկութիւններով : ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերականգնուած խրա-
գրութեամբ եւ իր կարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ
տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ : Իր առա-
ւելութիւններէն մէկն է ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ըլլալու հանգամանքը,
որով իր ընթերցողներուն կը ներկայացնէ պարբերաբար
Ծանօթ Դէմքեր եւ Երբեմն ալ տեսարաններ : Ոչ նուազ կը
գնահատուին իր մասնագիտական յօդուածները՝ եկեղե-
ցական, կրօնական, տնտեսական-սեղանաւորական, երկրա-
գործական, եւայլն, բաց ի գրական, բանասիրական գլը-
ուածքներէ, օրուան տեսութիւններէ, ևլն. : ԱՐԵՒԵԼՔի վե-
րաբերեալ ամէն գրութիւն առ բաժանորդագրին պէտք է
ուղղուի Տէր և Տնօրէն Գարեգին էֆ. Պոյաճեանի հասցէին,
Ղալաթիա, Մահմուտիյէ ձառտէսի, ուր հաստատուած են
Թերթին Տպարանն և Ն. Բագրատունը :

ԲԻԲԻՐԱԿՆ

«بوراكن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنجه غزته

در سعادت محمد پاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Stamboul, Mehmed Pachà Han, N. 12

Appréciée par la Chambre
de Commerce de Consople

عثماني تجارت ازطه سی طرفندره
تقریر اولنمشر

ՕՍՄ. ԱՌԵԿԻՏ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Գ. ՇԻՋԱՆ

Թիւ 15

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

52 Թիւի բաժնեգին 60 դր2., 13 ֆր., 5 բուլլի
26 Թիւի բաժանորդագրութիւնը եւս կ'ընդունուին
Տարեկան բաժնեգինը կանխիկ վճարողը իբր նուէր
կ'ստանան ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻՆ, ՉԵՌԱԿԻՐԲԸ անուն պատ-
կերագորդ հրատարակութիւնը, որ գործի մարդոց
համար անհրաժեշտ օմանդակ մ'է, իր պարունա-
կած գործնական բազմաթիւ ծանօթութիւններով:

5 ԱՊՐԻԼ 1908

Լ. ՊՈԼԻՍ

ՅՊԱԳՐ. ԶԱՐԵԷ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ

ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿ

Պալիս Մէհմէտ Բաշա խան քիւ 12

ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԻ գաւառի վաճառականներուն ամէն տե-
սակ ապրանքներ և անոնց վերաբերեալ տեղեկութիւններ

ԿՄՏՍԱՆՁՆԷ՝ զատական խնդիրներու վերաբերեալ տե-
ղեկութիւններ տալ, դատարու հետապնդութիւններ ընել և
ձեռնհաս փաստաբաններ գտնել

ԿԸ ՀԱՂՈՐԴԻ տպահովագրութեան վերաբերեալ տեղե-
կութիւններ

ՊԱՏՐԱՍ Է արժեթուղթերու վերաբերեալ տեղեկու-
թիւններ տալ և անոնց կարօնները գանձել

ԿԸ ԿԱՏԱՐԸ տպագրական դործողութիւններ,
գրքերու, նամակագրութիւններու պատրաստութիւններ

ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԻ վաճառատուներու համար քարտու-
ղարներ և հաշուաւայներ

ԿԸ ՂՐԿԷ՝ դպրոցական դասագրքեր ևն . .

ՃՇՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ամէն գործոց մէջ

Յանձնարարութեանց փոխարէնը կանխիկ պէտք է
վճարել, իսկ տեղեկութեանց համար միայն 40 դրշ.ի դրոշ-
մաթուղթ պէտք է ղրկել: Առանց փոխարինութեան հար-
ցումներ անպատասխանի կը մնան:

1 9 0 8

Նոր Տարուան Առաջին

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յ. Գ. ԳԱՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԳԱՆՁ ԻՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

Այս գրքին համար յատկապէս փարագրուած 300 պատկերներով,
Անմրցելիօրէն ընտրելագոյն գառագիւղքը՝ Տաւր. Դասըն-
թացքի երկսեռ աշակերտաց համար:

Դին 5 դր.

Կեդրոնաւանդին է հեղինակին սեպհական ԳԱՐՈՒՆ Գրատունը,
Կ. Պոլիս, Մեծ Նոր Խան, վերի յարկ, թիւ 53: